

De Raad voor de Kinderbescherming en het schorsingsadvies

Dit is een onderzoek naar de adviesrapportages van de Raad voor de Kinderbescherming ten behoeve van de schorsing van de voorlopige hechtenis van jeugdigen.

Naam

Lisanne Leenders

Studentnummer

2083777

Blok:**Stageverlener:****Stagementor:****Eerste docent:****Tweede docent:****Opleiding:****Verschijning:**

E3 – E4

Raad voor de Kinderbescherming

Locatie 's-Hertogenbosch

Patricia Termeer

Erik Nicolai

Maud van Remortel

Juridische Hogeschool Avans - Fontys

's-Hertogenbosch, mei 2018

De Raad voor de Kinderbescherming en het schorsingsadvies

Dit is een onderzoek naar de adviesrapportages van de Raad voor de Kinderbescherming ten behoeve van de schorsing van de voorlopige hechtenis van jeugdigen.

Naam

Lisanne Leenders

Studentnummer

2083777

Blok:
Stageverlener:

E3 – E4
Raad voor de Kinderbescherming
Locatie 's-Hertogenbosch

Stagementor:
Eerste docent:
Tweede docent:
Opleiding:
Verschijning:

Patricia Termeer
Erik Nicolai
Maud van Remortel
Juridische Hogeschool Avans - Fontys
's-Hertogenbosch, mei 2018

Voorwoord

Voor u ligt het onderzoeksrapport 'De Raad voor de Kinderbescherming en het schorsingsadvies.' Het onderzoek voor dit rapport naar de bijzondere voorwaarden bij het schorsen van de voorlopige hechtenis van de jeugdige verdachte is uitgevoerd bij de Raad voor de Kinderbescherming locatie 's-Hertogenbosch. Dit onderzoeksrapport is geschreven in het kader van mijn afstuderen aan de opleiding HBO-Rechten aan de Juridische Hogeschool en in opdracht van de Raad voor de Kinderbescherming. Van februari 2018 tot en met mei 2018 ben ik bezig geweest met het onderzoek en het schrijven van het onderzoeksrapport.

Samen met mijn stagementor, Patricia Termeer, heb ik de onderzoeksvraag voor dit onderzoeksrapport bedacht.

Dit praktijk gericht juridisch onderzoek maakt deel uit van mijn afstudeerstage. Ik heb mijn afstudeerstage gelopen bij de Raad voor de Kinderbescherming locatie 's-Hertogenbosch. Graag wil ik langs deze weg een aantal personen bedanken. Allereest Patricia Termeer voor de inhoudelijke feedback, uitstekende begeleiding en steun gedurende mijn stageperiode. Karien Bruurs, Marissa Wanraij, Ellen van der Heijden, Anneke Vermaas, Elke Groenendaal, Mathilde Boers, Eveline van Aarle, Thea Veken, Joanne Hoornweg, Ilse van den Berg, mr. De Leeuw, mr. De Klerk en mr. Iding voor hun tijd en moeite voor de interviews. Zonder hun medewerking had ik dit onderzoek nooit kunnen voltooien. Tevens wil ik de overige werknemers van de Raad voor de Kinderbescherming locatie 's-Hertogenbosch bedanken voor de fijne werksfeer. Ik heb erg veel geleerd! Ten slotte wil ik mijn docenten, Erik Nicolai en Maud Remortel, bedanken voor de begeleiding en feedback.

Ik wens u veel leesplezier toe.

Lisanne Leenders

's-Hertogenbosch, mei 2018.

“Evenzeer als een volwassene, behoort een kind voor zijne daden verantwoordelijk te zijn, zij het in meer beperkte mate en in andere zin. Het kind heeft nog niet voldoende vermogens om na te denken en onderscheidt de werkelijkheid nogal eens volkomen.”

Minister Cort van der Linden (1901).

Inhoud

Voorwoord	3
Samenvatting	7
Lijst met afkortingen	8
Hoofdstuk 1 – Inleiding.....	9
§1.1 – Probleembeschrijving	9
§1.2 – Centrale vraag en deelvragen	10
§1.3 – Doelstelling	10
§1.4 – Verantwoording bronnen en methoden	10
§1.5 – Leeswijzer	11
Hoofdstuk 2 – De voorlopige hechtenis in het jeugdstrafrecht.....	12
§2.1 – Het Nederlandse jeugdstrafrecht.....	12
§2.1.1 – Het toepassingsgebied van het jeugdstrafrecht	12
§2.1.2 – De kenmerken van het jeugdstrafrecht	12
§2.1.3 – De wettelijke grondslag van het Nederlandse jeugdstrafrecht.....	13
§2.2 – Het wettelijk kader van de voorlopige hechtenis van jeugdigen.....	14
§2.2.1 – De wettelijke criteria voor het bevelen van de voorlopige hechtenis	15
§2.2.2 – De termijnen van de voorlopige hechtenis	16
§2.2.3 – De tenuitvoerlegging van de voorlopige hechtenis.....	17
§2.3 – Alternatieven voor de tenuitvoerlegging van voorlopige hechtenis	17
§2.3.1 – Nachtdetentie	17
§2.3.2 – Thuisdetentie.....	18
§2.4 – Het internationale perspectief	18
§2.5 – De conclusie.....	19
Hoofdstuk 3 – De schorsing van de voorlopige hechtenis.....	20
§3.1 – De voorgeleiding bij de rechter-commissaris.....	20
§3.1.1 – De officier van justitie.....	20
§3.1.2 – De Raad voor de Kinderbescherming.....	20
§3.1.3 – Gedurende de voorgeleiding	21
§3.2 – Het schorsen van de voorlopige hechtenis	22
§3.3 – Algemene en bijzondere voorwaarden	23
§3.3.1 – De algemene voorwaarden	23
§3.3.2 – De bijzondere voorwaarden	23
§3.4 – De mogelijkheden van de bijzondere voorwaarden.....	24

§3.5 – De conclusie	25
Hoofdstuk 4 – De Raad voor de Kinderbescherming en haar schorsingsadvies.....	26
§4.1 – De taak van de RvdK in het jeugdstrafrecht.....	26
§4.1.1 – De visie van de RvdK.....	26
§4.1.1 – De vroeghulp	27
§4.1.2 – Het schorsingsadvies	28
§4.2 – Veel geadviseerde bijzondere voorwaarden.....	29
§4.2.1 – Het dossieronderzoek	29
§4.2.2 – De interviews.....	29
§4.3 – Waarom worden deze bijzondere voorwaarden zo vaak geadviseerd?.....	30
§4.4 – Weinig tot nooit geadviseerde bijzondere voorwaarden.....	31
§4.4.1 – Het dossieronderzoek	31
§4.4.2 – De interviews.....	31
§4.5 – Waarom worden deze bijzondere voorwaarden weinig tot nooit geadviseerd?	32
§4.6 – De conclusie.....	33
Hoofdstuk 5 – De rechter-commissaris en zijn schorsingsbeslissing.....	34
§5.1 – De taak van de rechter-commissaris.....	34
§5.2 – De visie van de rechter-commissaris op het advies van de RvdK.....	35
§5.3 – In hoeveel gevallen wordt het advies van de RvdK overgenomen?	35
§5.3.1 – Het dossieronderzoek	35
§5.3.2 – De interviews.....	36
§5.4 – Veel opgelegde bijzondere voorwaarden	36
§5.4.1 – Het dossieronderzoek	37
§5.4.2 – De interviews.....	37
§5.5 – Waarom worden deze bijzondere voorwaarden vaak opgelegd?.....	38
§5.6 – Weinig tot nooit opgelegde bijzondere voorwaarden	38
§5.6.1 – Het dossieronderzoek	38
§5.6.2 – De interviews.....	39
§5.7 – Waarom worden deze bijzondere voorwaarden weinig tot nooit opgelegd?.....	39
§5.8 – De conclusie.....	40
Hoofdstuk 6 – De creativiteit van de Raad voor de Kinderbescherming.....	41
§6.1 – Benut de RvdK in zijn advies alle mogelijkheden van artikel 27 besluit t.j. 1994?	41
§6.1.1 – De mogelijkheden van artikel 27 besluit t.j. 1994.....	41
§6.1.2 – De vaak gebruikte bijzondere voorwaarden door de RvdK in de adviesrapportages	41

§6.1.3 – De wet versus praktijk	42
§6.2 – De creativiteit van de RvdK	42
§6.3 – De conclusie	44
Hoofdstuk 7 – Conclusies en aanbevelingen.....	45
§7.1 – De conclusies uit het onderzoek	45
§7.1.1 – De conclusies aan de hand van de juridische deelvragen	45
§7.1.2 – De conclusies aan de hand van de praktijkdeelvragen	46
§7.2 – De aanbevelingen die voortvloeien uit het onderzoek	47
Literatuurlijst.....	49
Bijlage 1 – Interviewverslag (Karien).....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Bijlage 2 – Interviewverslag (Marissa).....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Bijlage 3 – Interviewverslag (Ellen)	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Bijlage 4 – Interviewverslag (Anneke)	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Bijlage 5 – Interviewverslag (Raadsonderzoeker Elke)	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Bijlage 6 – Interviewverslag (Mathilde).....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Bijlage 7 – Interviewverslag (Eveline).....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Bijlage 8 – Interviewverslag (Joanne).....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Bijlage 9 – Interviewverslag (Thea)	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Bijlage 10 – Interviewverslag (Ilse).....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Bijlage 11 – Interviewverslag (mr. De Leeuw)	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Bijlage 12 – Interviewverslag (mr. De Klerk).....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Bijlage 13 – Interviewverslag (mr. Iding)	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Bijlage 14 – Format adviesrapportage	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Bijlage 15 – Tabel dossieronderzoek.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Bijlage 16 – Factsheet.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

Samenvatting

Het jeugdstrafrecht is van toepassingen op minderjarigen. Dat wil zeggen dat de bovengrens van het jeugdstrafrecht achttien jaar is. Deze bovengrens is wel flexibel. In bijzondere omstandigheden kan het commune strafrecht worden toegepast op 16- en 17-jarigen en het jeugdstrafrecht op jongvolwassenen tot 23 jaar. Het belang van het kind heeft een belangrijke rol in het jeugdstrafrecht. Het jeugdstrafrecht heeft een pedagogisch karakter. De speciale preventie staat in het jeugdstrafrecht voorop, hiermee wordt bedoeld 'de verbetering van de opvoedsituatie ter voorkoming van recidive'.

De voorlopige hechtenis is een strafvorderlijk dwangmiddel dat ook in het jeugdstrafrecht voor komt. Met dit dwangmiddel kan een verdachte van een strafbaar feit gedurende het strafproces van zijn vrijheid worden ontnomen. Uit internationale verdragen is gebleken dat voorlopige hechtenis enkel in uiterste noodzaak en voor een zo kort mogelijke duur mag worden toegepast bij jeugdigen. In eerder onderzoek is gebleken dat in Nederland de voorlopige hechtenis bij vele jongeren wordt toegepast. De wettelijke criteria voor dit dwangmiddel zijn de volgende. Er moet sprake zijn van ernstige bezwaren tegen verdachte, het moet gaan om een geval waarvoor voorlopige hechtenis is toegelaten, gronden voor voorlopige hechtenis dienen aanwezig te zijn en de anticipatietoets mag de voorlopige hechtenis niet in de weg staan. De gronden voor de voorlopige hechtenis staan opgesomd in de wet en zijn de volgende: vluchtgrond, ernstig geschokte rechtsorde, grote recidivegrond, kleine recidivegrond, onderzoeksgrond en de snelrechtgrond. De voorlopige hechtenis staat uit verschillende fases met verschillende termijnen. Allereerst de inbewaringstelling, die voor maximaal 14 dagen kan worden opgelegd. Vervolgens de gevangenhouding of –neming, die kan voor maximaal 90 dagen worden opgelegd. De beslissing of de inbewaringstelling wordt opgelegd bij een jeugdige verdachte wordt genomen door de rechter-commissaris bij de voorgeleiding. Bij deze voorgeleiding zijn, naast de minderjarige verdachte, de rechter-commissaris met diens griffier, een medewerker van de Raad voor de Kinderbescherming (hierna RvdK) en eventueel de ouders aanwezig. De rechter-commissaris moet kijken of de gronden voor de inbewaringstelling aanwezig zijn. Indien dat het geval is gaat de rechter-commissaris vervolgens toetsen of de inbewaringstelling geschorst kan worden. Dat betekent dat de voorlopige hechtenis van de jeugdige wordt geschorst onder algemene en bijzondere voorwaarden. Voor de schorsingsbeslissing maakt de RvdK een adviesrapportage. Daarin adviseren zij de rechter-commissaris over de beslissing of de voorlopige hechtenis van de jeugdige verdachte kan worden geschorst en zo ja onder welke bijzondere voorwaarden.

Uit dit onderzoek is naar voren gekomen dat de rechter-commissaris in 79% van de kindzaken het advies van de RvdK volgt. Ook de meest opgelegde bijzondere voorwaarden en de meest geadviseerde bijzondere voorwaarden zijn geheel gelijk. Dit betreft de volgende bijzondere voorwaarden: huisarrest, jeugdreclassering, contactverbod en meewerken aan een psychologisch onderzoek. Uit de analyse van de minst opgelegde en geadviseerde bijzondere voorwaarden zijn eveneens gelijke uitkomsten gekomen. Dit betreft de volgende bijzondere voorwaarden: Intensieve begeleiding aanvaarden, het volgen van een leerproject, dagbesteding volgen, meewerken hulpverlening, elektronisch toezicht, middelenverbod en locatieverbod. Uit deze analyses is gebleken dat de RvdK niet alle mogelijkheden van de bijzondere voorwaarden uit de wet benut. Voornamelijk de restcategorie, bijzondere voorwaarden het gedrag van de jeugdige betreffende, wordt erg summier gebruikt. Terwijl deze restcategorie de mogelijkheid biedt om creatieve bijzondere voorwaarden te kunnen bedenken. Om een beeld te geven van wat mogelijk zou kunnen zijn via de restcategorie, zijn er in paragraaf 6.2 van dit onderzoek creatieve bijzondere voorwaarden opgenomen. Die voorbeelden kunnen de raadsonderzoekers aan het denken zetten om vaker creatieve voorwaarden te bedenken, wanneer de in de wet opgenomen bijzondere voorwaarden niet voldoende maatwerk kunnen bieden.

Lijst met afkortingen

Volledig	Afkorting
Artikel	Art.
Beginnelsenwet Justitiële Jeugdinrichtingen	BJJ
Besluit tenuitvoerlegging jeugdstrafrecht	Btj
Internationaal Verdrag Inzake de Rechten van het Kind	IVRK
Juncto	Jo
Justitiële Jeugd Inrichting	JJI
Memorie van Toelichting	MvT
Openbaar Ministerie	OM
Raad voor de Kinderbescherming	RvdK
Rechter-commissaris	R-c
Versus	Vs
Wetboek van Strafvordering	WvSv
Wetboek van Strafrecht	WvSr

Hoofdstuk 1 – Inleiding

Dit hoofdstuk is het inleidende hoofdstuk van het onderzoeksrapport. In dit hoofdstuk zal allereerst de probleembeschrijving worden uitgewerkt. Vervolgens zullen de centrale vraag en de deelvragen aan bod komen. Daarna zal in paragraaf 1.3 de doelstelling uitgewerkt worden. In paragraaf 1.4 zullen de bronnen en methoden die gebruikt zijn in dit onderzoek verantwoord worden. Ten slotte komt in paragraaf 1.5 de leeswijzer aan bod. Deze zal verduidelijking geven voor het lezen van dit onderzoeksrapport.

§1.1 – Probleembeschrijving

De RvdK heeft de taak om de rechten van het kind te waarborgen en is er in het belang van het kind.¹ Als het gaat om de rechten van het kind is de handelwijze van Nederland (met het oog op de internationale verdragen) op bepaalde punten voor verbetering vatbaar. In Nederland wordt nog altijd meer dan gemiddeld gebruik gemaakt van voorlopige hechtenis in jeugdstrafzaken, ondanks dat men al meerdere malen op de vingers getikt is door onder meer het Kinderrechtencomité van de Verenigde naties.² In artikel 37 IVRK is opgenomen dat de vrijheidsberoving van een kind slechts geschiedt als uiterste maatregel en voor de kortst mogelijke passende duur. Echter lijkt het erop dat Nederland dit niet voldoende in acht neemt. Uit onderzoek van de WODC blijkt dat 87% van de vorderingen tot inbewaringstelling wordt toegewezen³. Voor de RvdK ligt er een belangrijke taak om een zo goed als mogelijk advies aan de rechter-commissaris te kunnen leveren, waardoor de vrijheidsberoving van een kind eventueel kan worden geschorst, de jongere zijn leven weer op de rit kan krijgen en het recidivegevaar kan worden verlaagd. Aan de schorsing van de voorlopige hechtenis kunnen bijzondere voorwaarden worden verbonden. Deze bijzondere voorwaarden zijn opgesomd in artikel 27 Btj 1994. Om hierover een zo goed als mogelijk advies te kunnen geven, wil de RvdK (locatie 's-Hertogenbosch) inzicht in het gebruik van de bijzondere voorwaarden (in hun adviesrapporten) die verbonden kunnen worden aan de voorlopige hechtenis. Locatie 's-Hertogenbosch van de RvdK wil een inzicht krijgen in welke bijzondere voorwaarden zij (veelvuldig) gebruiken in hun adviesrapport en welke bijzondere voorwaarden zij weinig tot nooit gebruiken in hun adviesrapport. Het is ook belangrijk om dan inzichtelijk te krijgen waarom bepaalde bijzondere voorwaarden wel worden gebruikt in het adviesrapport en waarom bepaalde bijzondere voorwaarden niet worden gebruikt, wat is daar de achterliggende gedachte achter. Zijn er misschien doelmatige redenen waarom bepaalde bijzondere voorwaarden niet worden geadviseerd? Ten slotte wil ik gaan kijken of de raadsonderzoekers eventueel creatiever kunnen zijn in hun advisering van de bijzondere voorwaarden voor de schorsing van de voorlopige hechtenis.

Uit onderzoek van de WODC blijkt dat 55% van de toegewezen bevelen tot voorlopige hechtenis bij jeugdigen wordt geschorst, maar van de 45% die niet wordt geschorst wordt uiteindelijk 10% van de jeugdigen niet veroordeeld.⁴ In theorie mogen kinderen alleen van hun vrijheid worden beroofd als uiterste maatregel en voor zo'n kortst mogelijke duur. Uit de praktijk blijkt echter dat 10% van de jeugdigen die langere tijd in voorlopige hechtenis zit, uiteindelijk niet eens wordt veroordeeld. Dit is zorgelijk. Uit hetzelfde onderzoek van de WODC is ook gebleken dat er een zeer sterk verband is tussen het advies van de RvdK en de uitkomst van de schorsingsbeslissing van de Rechter-Commissaris⁵. De RvdK speelt dus een belangrijke rol hierin. Doordat het advies van de Raad voor de kinderbescherming in grote mate doorspeelt in de schorsingsbeslissing van de rechter-commissaris, is het van belang dat de RvdK goed inzichtelijk heeft hoe zij omgaat met dit onderwerp. Daarom vinden

¹ De missie van de Raad voor de Kinderbescherming luidt als volgt: *'Omdat een kind dat ernstige schade dreigt op te lopen recht heeft op een onafhankelijk advies'*.

² Kinderrechtencomité 2009, §77.

³ Y.N. van den Brink e.a. 2017, p 14.

⁴ Y.N. van den Brink e.a. 2017, p 18

⁵ Y.N. van den Brink e.a. 2017, p 74.

medewerkers van de RvdK locatie 's-Hertogenbosch het zo belangrijk dat zij inzicht krijgt hoe zij omgaat met de bijzondere voorwaarden.

§1.2 – Centrale vraag en deelvragen

In het onderzoeksrapport staat de centrale vraag natuurlijk centraal. Om tot beantwoording te komen van deze centrale vraag zijn er eveneens deelvragen opgesteld. De centrale vraag van mijn onderzoek luidt als volgt: *Welke aanbevelingen kunnen aan de RvdK locatie 's-Hertogenbosch worden gegeven over hun advisering van bijzondere voorwaarden bij de schorsing van de voorlopige hechtenis, met het oog op het uitgangspunt dat zij een zo goed mogelijk schorsingsadvies kunnen uitbrengen?*

De deelvragen die aan bod komen in het onderzoeksrapport zijn onderverdeeld in juridische deelvragen en praktijkdeelvragen. Ik heb deze onderverdeling gemaakt voor de duidelijkheid. Om een juridisch onderwerp te kunnen onderzoeken dient natuurlijk eerst de juridische basis duidelijk te zijn. Vandaar eerst de juridische deelvragen. Vervolgens zijn er praktijkdeelvragen nodig om tot beantwoording van de centrale vraag te komen, aangezien het een praktijkgericht juridisch onderzoek betreft.

De juridische deelvragen:

- Wat is het juridisch kader van de schorsing van de voorlopige hechtenis in het jeugdstrafrecht, gelet op zowel het nationale als het internationale perspectief?
- Wat is het juridisch kader van de bijzondere voorwaarden die verbonden kunnen worden aan de voorlopige hechtenis?

De praktijk deelvragen:

- Wat is de exacte rol van de RvdK ten aanzien van de bijzondere schorsingsvoorwaarden in relatie met de andere instanties in de strafrechtketen?
- Hoe ziet de praktijk van de RvdK locatie 's-Hertogenbosch eruit als het gaat om de advisering ten aanzien van de bijzondere voorwaarden?
- Hoe gaan rechter-commissarissen (in het arrondissement Oost-Brabant) om met de adviezen van de RvdK ten aanzien van de vraag of de voorlopige hechtenis kan worden geschorst en de bijzondere voorwaarden die aan deze schorsing worden verbonden?
- Welke verbetervoorstellen voor de RvdK locatie 's-Hertogenbosch kunnen worden afgeleid uit de analyse van de praktijk, de jurisprudentie en de oordelen van deskundigen uit de jeugdstrafrecht keten?

§1.3 – Doelstelling

Naar aanleiding van de probleembeschrijving en centrale vraag is de volgende doelstelling geformuleerd:

'Op maandag 28 mei 2018 wordt een onderzoeksrapport met conclusies en aanbevelingen en een gebruiksvriendelijke handleiding opgeleverd aan Patricia Termeer, Juridisch Deskundige bij de RvdK locatie 's-Hertogenbosch, over het gebruik van de bijzondere voorwaarden, genoemd in artikel 27 Besluit tenuitvoerlegging jeugdstrafrecht 1994, die verbonden kunnen worden aan de schorsing van de voorlopige hechtenis, zodat de RvdK meer inzicht krijgt over het schorsen van de voorlopige hechtenis bij jeugdigen en het gebruik van de bijzondere voorwaarden bij deze schorsing'.

§1.4 – Verantwoording bronnen en methoden

Om de centrale vraag juist te kunnen beantwoorden zijn er deelvragen opgesteld. Deze deelvragen zijn onderverdeeld in enerzijds praktijkdeelvragen en anderzijds juridische deelvragen. Voor de juridische deelvragen wordt gebruik gemaakt van de wet, wetgeschiedenis en literatuur. Voor de praktijkdeelvragen is een dossieronderzoek gedaan en zijn interviews afgenomen.

Om een goed beeld te krijgen van de bijzondere voorwaarden die verbonden worden aan de schorsing van de voorlopige hechtenis, heb ik eerst de voorlopige hechtenis in het

jeugdstrafrecht bekeken. Het internationale perspectief heb ik bekeken aan de hand van verdragen. Het nationale perspectief heb ik bekeken aan de hand van de wet, wetsgeschiedenis en literatuur. Ik heb er naar gestreefd gebruik te maken van zo recent mogelijke literatuur. Voor de bijzondere voorwaarden heb ik artikel 27 btj 1994 geanalyseerd en de wetsgeschiedenis en literatuur hieromheen.

Voor de praktijkdeelvragen heb ik rapporten van de RvdK onderzocht. Via het systeem van de RvdK, namelijk Kinderbescherming Bedrijfs Processen Systeem (hierna: KBPS), kon ik zaken waarin het ging om de voorgeleiding filteren. In een zogenoemde kindzaak hingen dan alle relevante documenten, te weten de adviesrapportage van de RvdK voor de voorgeleiding, eventueel een zittingsverslag van de aanwezige raadsonderzoeker en de beschikking van de rechter-commissaris. In totaal heb ik 32 kindzaken onderzocht, waarvan zes kindzaken ook bij de eerste raadkamer zijn geweest. Deze rapporten heb ik eveneens onderzocht. Ik heb ervoor gekozen om alleen rapportages van de locatie 's-Hertogenbosch te betrekken in mijn onderzoek, aangezien ik het onderzoek ook voor de locatie 's-Hertogenbosch doe. Zij willen een inzicht in de door hen gebruikte bijzondere voorwaarden. Naast het dossieronderzoek heb ik ook diverse interviews afgenomen. Ik heb zes raadsonderzoekers van de locatie 's-Hertogenbosch geïnterviewd. Ik heb alleen raadsonderzoekers geïnterviewd die ooit de vroeghulpdienst hebben, aangezien dat van belang is voor het onderzoek. Alleen zij schrijven adviesrapportages voor de voorgeleiding. Ik heb één interview gedaan met een adviseur beleid van de RvdK, om te praten over de visie van de RvdK. Ik heb twee gedragsdeskundigen van de RvdK locatie 's-Hertogenbosch geïnterviewd. Zij kijken altijd mee in een onderzoek ten behoeve van advies schorsing voorlopige hechtenis. Vervolgens heb ik één medewerker van het adviesteam van de RvdK locatie 's-Hertogenbosch geïnterviewd. Zij zijn eveneens betrokken bij de strafonderzoeken en zitten ook bij ZSM (Zo Spoedig Mogelijk). Daar komen de meldingen van jeugdigen die vast zitten ook binnen. Ik heb gekozen voor deze interviews om inzicht te krijgen in de werkwijze ten aanzien van het onderzoek bij een voorgeleiding en de achterliggende redenen van gekozen bijzondere voorwaarden. Ten slotte heb ik ook drie rechter-commissarissen kunnen interviewen. Voor deze interviews heb ik eveneens gekozen om de rechter-commissarissen te bevragen over hun werkwijze, hun visie ten aanzien van de adviesrapportages van de RvdK en de achterliggende redenen van gekozen bijzondere voorwaarden. Ik heb enkel rechter-commissarissen geïnterviewd van de rechtbank Oost-Brabant locatie 's-Hertogenbosch. Hiervoor heb ik gekozen omdat dat de rechter-commissarissen zijn waarmee de raadsonderzoekers van de RvdK locatie 's-Hertogenbosch te maken hebben.

§1.5 – Leeswijzer

Het eerste gedeelte van het rapport (hoofdstuk 2 en 3) heeft betrekking op de juridische deelvragen, dit om eerst een duidelijk beeld te krijgen van het jeugdstrafrecht. Met name het juridisch kader van de voorlopige hechtenis en de schorsing met bijzondere voorwaarden. Hoofdstuk 2 van dit rapport geeft het juridisch kader van de voorlopige hechtenis van jeugdigen. Hoofdstuk 3 beschrijft het juridisch kader van de schorsing van de voorlopige hechtenis en de bijzondere voorwaarden die daaraan verbonden kunnen worden. Het volgende gedeelte van dit rapport (hoofdstuk 4,5 en 6) heeft betrekking op de praktijkdeelvragen. Daar staan het dossieronderzoek en de afgenomen interviews centraal. Hoofdstuk 4 is gewijd aan de RvdK en hoofdstuk 5 aan de rechter-commissarissen. Beiden belangrijke actoren in de voorlopige hechtenis en een eventuele schorsing daarvan. In hoofdstuk 6 komt vervolgens de creativiteit van de RvdK aan bod. Het laatste hoofdstuk (hoofdstuk 7) van dit rapport geeft de conclusie en aanbevelingen, voor de Raad voor de Kinderbescherming locatie 's-Hertogenbosch, die uit het onderzoek naar voren zijn gekomen.

Hoofdstuk 2 – De voorlopige hechtenis in het jeugdstrafrecht

In dit hoofdstuk staat de voorlopige hechtenis in het jeugdstrafrecht centraal. Om te beginnen bevat dit hoofdstuk een inleidende paragraaf over het Nederlandse jeugdstrafrecht, vervolgens zal worden ingegaan op het wettelijk kader van de voorlopige hechtenis in het jeugdstrafrecht. De derde paragraaf gaat in op de alternatieven voor de tenuitvoerlegging van de voorlopige hechtenis in het jeugdstrafrecht. Aangezien internationaal ook veel te doen is omtrent de voorlopige hechtenis in het jeugdstrafrecht zal hier de vierde paragraaf op in gaan. Dit hoofdstuk zal net als de andere hoofdstukken worden afgesloten met een conclusie.

§2.1 – Het Nederlandse jeugdstrafrecht

In deze paragraaf zal worden ingegaan op verschillende onderwerpen van het Nederlandse jeugdstrafrecht, namelijk het toepassingsgebied van het jeugdstrafrecht, de kenmerken en de wettelijke grondslag.

§2.1.1 – Het toepassingsgebied van het jeugdstrafrecht

Nederland heeft een apart jeugdstrafrecht voor minderjarige verdachten, zij hebben zich (vermoedelijk) schuldig gemaakt aan een strafbaar feit. Artikel 40 lid 3 onder a van het IVRK verplicht alle staten, die dit verdrag geratificeerd hebben, tot de vaststelling van ‘een’ minimumleeftijd onder welke kinderen niet in staat geacht kunnen worden een strafbaar feit te begaan.⁶ In Nederland geldt dat jeugdigen die een strafbaar feit hebben begaan voordat zij de leeftijd van twaalf jaren hebben bereikt, niet strafrechtelijk vervolgd kunnen worden.⁷ Dit is de zogenoemde ondergrens van het jeugdstrafrecht, deze grens staat vast en daarop kunnen geen uitzonderingen gemaakt worden. In Nederland ben je niet meer minderjarig als je de leeftijd van 18 jaar heb bereikt, dit is dus de bovengrens van het jeugdstrafrecht. Deze bovengrens is echter wel flexibel. Het volwassenstrafrecht kan op grond van de wet, onder bepaalde omstandigheden, eveneens worden toegepast op 16- en 17-jarigen.⁸ Dit kan als er is voldaan aan één van de wettelijke voorwaarden van artikel 77b Sr, in dat geval kunnen de straffen en maatregelen uit het commune strafrecht ook ten aanzien minderjarige (16- en 17-jarigen) worden opgelegd. Volgens de literatuur wordt artikel 77b Sr zelden gebruikt om minderjarigen als meerderjarigen te straffen.⁹ De flexibele bovengrens werkt eveneens ook andersom. Zo kan het jeugdstrafrecht, onder bepaalde omstandigheden, worden toegepast op jongvolwassenen tot 23 jaar.¹⁰ Deze jongvolwassenen kunnen dan jeugdsancties opgelegd krijgen. Hiervoor moet worden voldaan aan één van de twee criteria van artikel 77c Sr, maar de persoonlijkheid van de dader is in feite doorslaggevend.¹¹

§2.1.2 – De kenmerken van het jeugdstrafrecht

Het jeugdstrafrecht heeft verschillende kenmerken. Om te beginnen speelt bij het jeugdstrafrecht het uitgangspunt ‘het belang van het kind’ een belangrijke rol.¹² Het Nederlandse jeugdstrafrecht pakt jeugdcriminaliteit aan met een dadergerichte aanpak, waarbij het belang van het kind voorop staat. De aanpak van de jeugdcriminaliteit in Nederland wordt door de literatuur omschreven als ‘dadergericht met als doel resocialisatie, (her)opvoeding en (re)integratie van de jeugdige in de samenleving’.¹³ Het belang van het

⁶ De Jonge & Van der Linden 2013, p. 79.

⁷ Artikel 486 WvSv.

⁸ Artikel 77b WvSr.

⁹ De Jonge & Van der Linden 2013, p. 81.

¹⁰ Artikel 77c WvSr.

¹¹ De Jonge & Van der Linden 2013, p. 85.

¹² Weijers 2008, p. 45.

¹³ Vlaardingerbroek 2008, p. 55-56.

kind kan, volgens de literatuur, worden ingevuld aan de hand van twee uitgangspunten: het schadebeginsel en de ruimte voor eigen inbreng van het kind. Met het schadebeginsel wordt bedoeld dat het strafproces zo min mogelijk schade toebrengt aan de ontwikkeling van het kind, een kind is een kwetsbare partij welke extra bescherming nodig heeft.¹⁴

Vervolgens is kenmerkend voor het jeugdstrafrecht dat er bij strafbaar gedrag gekozen kan worden tussen een strafrechtelijke of civielrechtelijke reactie. Bij jeugdigen vanaf twaalf jaar kan zowel strafrechtelijk als civielrechtelijk gereageerd worden op strafbaar gedrag, bij meerderjarige verdachten kan enkel strafrechtelijk gereageerd worden op strafrechtelijk gedrag. Dat de wet de mogelijkheid biedt om bij jeugdigen civiel- of strafrechtelijk te reageren is een hoofdkenmerk van het jeugdstrafrecht.¹⁵ Dit kenmerk ligt in lijn met het pedagogisch karakter van het jeugdstrafrecht, dit komt nog aan de orde in paragraaf 2.1.3. Het pedagogisch karakter van het jeugdstrafrecht betekent dat beslissingen en handelingen richting de jeugdige verdachte, waaronder de toepassing van sancties en maatregelen, er op gericht zijn de ontwikkeling van deze jongere te stimuleren, de jeugdige te heropvoeden, te resocialiseren en te weerhouden van verdere criminele acties.¹⁶ Zoals uit de literatuur blijkt speelt de schuldvraag een andere rol in het jeugdstrafrecht. In het jeugdstrafrecht is de kernvraag wat in de gegeven situatie, gelet op de belangen van het kind, het gezin en de maatschappij, pedagogisch gezien de beste aanpak is.¹⁷

Het jeugdstrafrecht wordt eveneens gekenmerkt door een accentverschil met betrekking tot de strafdoeleinden. De strafdoeleinden van het commune strafrecht zijn: vergelding, generale en speciale preventie. Deze strafdoelen gelden eveneens in het jeugdstrafrecht, echter staat in het jeugdstrafrecht de speciale preventie zonder twijfel voorop. Dit gaat zelfs zo ver dat in het geval de speciale preventie in strijd komt met de vergeldingsdoelstelling of met de generale preventie, de keuze in het jeugdstrafrecht altijd in het voordeel van de speciale preventie dient te zijn.¹⁸ De beste speciale preventie in het jeugdstrafrecht wordt geacht te zijn gelegen in verbetering van de opvoedsituatie ter voorkoming van recidive. Niettemin is het in het opvoedingsbelang van de jeugdige dat hij wordt gestraft, omdat het noodzakelijk is dat een jeugdige ervaart dat op gedrag dat voor de maatschappij onacceptabel is, wordt gereageerd met een passende straf. Aangezien straf een pedagogisch middel tot gedragsbeïnvloeding is, kan het achterwege laten van straf in strijd zijn met het opvoedingsbelang.¹⁹

Ten slotte zijn de 'vaste' ondergrens en de 'flexibele' bovengrens ook kenmerkend voor het Nederlandse jeugdstrafrecht. Deze zijn verder toegelicht in de paragraaf 2.1.1.

§2.1.3 – De wettelijke grondslag van het Nederlandse jeugdstrafrecht

Het Nederlandse jeugdstrafrecht kent geen eigen wetboek, het Wetboek van Strafvordering (WvSv) en het Wetboek van Strafrecht (WvSr) kennen echter een aantal jeugdspecifieke bepalingen. Het jeugdstrafrecht heeft een pedagogisch karakter. Dat wil zeggen dat het belang van de jeugdige voorop staat, (her)opvoeding, positieve gedragsbeïnvloeding en re-integratie nemen een centrale rol in het jeugdstrafrecht.²⁰ Dit pedagogisch karakter blijkt uit een apart sanctiestelsel waarbij zoveel mogelijk interventies worden ingezet gericht op een positieve gedragsbeïnvloeding van de jeugdige, alsmede de formulering in het WvSv van een aantal aparte strafproceswaarborgen gericht op de speciale benadering van de jeugdige gedurende het strafproces.²¹ Ondanks het pedagogisch karakter, is het jeugdstrafrecht wel degelijk strafrecht. Fundamentele beginselen van het commune strafrecht, zoals ne bis idem,

¹⁴ Weijers 2008, p. 52.

¹⁵ Bartels 2011, p. 2.

¹⁶ Richtlijn en kader voor strafvordering jeugd en adolescenten, inclusief strafmaten halt, p. 1.

¹⁷ Bartels 2011, p. 6.

¹⁸ Bartels 2011, p. 3.

¹⁹ Bartels 2011, p. 4.

²⁰ Kamerstukken II 2012/13, 33 498, nr. 3, p. 16.

²¹ Richtlijn en kader voor strafvordering jeugd en adolescenten, inclusief strafmaten halt, p. 1.

nulla poena, geen feit is strafbaar dan op grond van een daaraan voorafgaande strafbepaling en geen straf zonder schuld, gelden eveneens in het jeugdstrafrecht.²²

§2.2 – Het wettelijk kader van de voorlopige hechtenis van jeugdigen

De voorlopige hechtenis is een strafvorderlijk dwangmiddel. Met dit dwangmiddel kan een verdachte van een strafbaar feit gedurende het strafproces van zijn vrijheid worden ontnomen. In het jeugdstrafrecht is de rechtvaardiging van strafrechtelijk ingrijpen eveneens gelegen in het feit dat de jeugdige een strafbaar feit heeft gepleegd. Dit betekent wel dat zolang de schuld nog niet op basis van een eerlijk proces is vastgesteld, er uiterst terughoudend moet worden omgegaan met strafrechtelijk ingrijpen in het leven van de jeugdige.²³ Hieruit blijkt ook wel dat er spanning is tussen het voorarrest en de onschuldpresumptie. De onschuldpresumptie houdt in dat verdachte voor onschuldig wordt gehouden tot zijn schuld overeenkomstig de wet door de rechter is vastgesteld.²⁴ Hoewel het in sommige gevallen heel evident is wie de dader is wordt iedere vermoedelijke dader toch voor onschuldig gehouden totdat het tegendeel bewezen is.²⁵ In het jeugdstrafrecht is een belangrijke afweging de onschuldpresumptie versus het belang van strafrechtelijke afdoening op korte termijn. Voor jeugdige is het belangrijk zo snel mogelijk te reageren op het gedrag. Uit de literatuur blijkt dat het voorarrest alleen mag worden gebruikt als dwangmiddel, in het belang van het strafproces, en niet als voorlopige straf of als middel om de verdachte een bekentenis af te dwingen. Door de ingrijpendheid van het voorarrest mag dit enkel in uiterste noodzaak worden toegepast, voor een zo kort mogelijke duur.²⁶ Dit komt ook voort uit artikel 37 van het IVRK, dit zal in paragraaf 2.4 verder besproken worden.

De voorlopige hechtenis bestaat uit verschillende fases, welke zijn genoemd in de wet. Deze fases zijn; de bewaring, gevangenneming en gevangenhouding.²⁷ De officier van justitie kan de inbewaringstelling verzoeken, welke wordt bevolen door de rechter-commissaris. In het jeugdstrafrecht betreft de rechter-commissaris een kinderrechter.²⁸ De gevangenneming of gevangenhouding geschiedt eveneens op verzoek van de officier van justitie, deze wordt beveelt door de raadkamer. De rechter-commissaris en de raadkamer zijn hierbij gehouden aan de wettelijke regeling van voorlopige hechtenis, deze is voor jeugdigen verdachten grotendeels gelijk aan de regeling voor volwassen verdachten. Voor jeugdigen gelden namelijk dezelfde wettelijke gevallen, gronden en termijnen voor voorlopige hechtenis als bij volwassenen. Er zijn echter wel enkele jeugdspecifieke bepalingen voor de voorlopige hechtenis van jeugdigen. Deze bepalingen betreffen voornamelijk de schorsing onder voorwaarden en de tenuitvoerlegging van de voorlopige hechtenis. Een voorbeeld van zo een jeugdspecifieke bepaling is artikel 493 WvSV. Daaruit blijkt dat de rechter-commissaris ambtshalve moet kijken of de voorlopige hechtenis kan worden geschorst.

De voorlopige hechtenis heeft een viertal functies: bestraffing, berechting, vervolging en preventie.²⁹ De functie bestraffing is van toepassing op verdachten die op heterdaad zijn betrapt, waarvan het vrijwel zeker is dat het zal leiden tot een veroordelend vonnis. Dit staat eveneens op gespannen voet met de onschuldpresumptie, zoals hierboven ook al is genoemd. De functie berechting ziet vooral op vluchtgevaar. In dit geval zal de verdachte in voorlopige hechtenis worden geplaatst zodat verdachte zich niet aan de terechtstelling kan onttrekken. De functie vervolging heeft betrekking op het frustreren van de waarheidsvinding. Dit kan de verdachte niet wanneer deze in voorlopige hechtenis is geplaatst. Ten slotte de

²² Bartels 2011, p. 27.

²³ Uit Beijerse 2017, p. 121.

²⁴ Mevis 2013, p. 50.

²⁵ Kronenberg & De Wilde, 2012, p. 155.

²⁶ Uit Beijerse 2013, p. 125.

²⁷ Artikel 133 WvSV.

²⁸ Artikel 492 WvSV.

²⁹ Baauw 1978, p.144-145.

functie preventie, hiermee wordt bedoeld op speciale preventie. Het gaat om het voorkomen van recidive door de vrijheid van de verdachte te ontnemen.

Om een verdachte in voorlopige hechtenis te kunnen zetten moet er worden voldaan aan wettelijke criteria. Deze wettelijke criteria worden uitgewerkt in subparagraaf 2.2.1. Deze wettelijke criteria moeten niet verward worden met de functies van de voorlopige hechtenis. Als de voorlopige hechtenis is opgelegd aan de hand van de wet, gelden er termijnen. Deze termijnen worden uitgewerkt in subparagraaf 2.2.2. Ten slotte wordt in subparagraaf 2.2.3 ingegaan op de tenuitvoerlegging van de voorlopige hechtenis.

§2.2.1 – De wettelijke criteria voor het bevelen van de voorlopige hechtenis

Aangezien de voorlopige hechtenis op gespannen voet staat met de onschuldpresumptie, kan deze alleen worden toegepast indien is voldaan aan strikte voorwaarden. Aangezien de voorlopige hechtenis enkel mag worden toegepast in uiterste noodzaak, heeft de wetgever dit flink afgebakend in de wet.³⁰ Op dit moment zijn er vier onafhankelijke voorwaarden te herkennen uit de wet, aan al deze voorwaarden moet zijn voldaan. De vier voorwaarden voor de toepassing van voorlopige hechtenis zijn: op grond van art. 67 lid 3 WvSv ernstige bezwaren tegen verdachte, op grond van art. 67 lid 1 en lid 2 WvSv moet er sprake zijn van een geval waarvoor voorlopige hechtenis is toegelaten, op grond van art. 67a WvSv moet er een grond aanwezig zijn voor de voorlopige hechtenis en uit art. 67a lid 3 WvSv blijkt dat de anticipatietoets de voorlopige hechtenis niet in de weg mag staan. Deze voorwaarden zullen ieder worden uitgewerkt in een aparte paragraaf.

§2.2.1.1 – Ernstige bezwaren tegen verdachte

Deze voorwaarde wil zeggen dat er een zekere mate van verdenking of een voldoende aanwijzing van schuld moet zijn. Deze voorwaarde is vastgelegd in art. 67 lid 3 WvSv: *uit feiten en omstandigheden moet blijken van ernstige bezwaren tegen de verdachte*. Uit de literatuur blijkt dat het enkele bestaan van een verdenking niet voldoende is. Het moet aannemelijk zijn dat de verdachte zich schuldig heeft gemaakt aan het strafbare feit, waarvoor de voorlopige hechtenis wordt bevolen. Verder, blijkt ook uit de wet, moeten er feiten en/of omstandigheden zijn waaruit de ernstige bezwaren tegen verdachte blijken.³¹ Deze feiten en/of omstandigheden moeten zo nauwkeurig mogelijk worden omschreven in het bevel tot voorlopige hechtenis.³² Sinds 2007 is er een nieuw lid, namelijk lid 4, toegevoegd aan art. 67 WvSv. Met dit lid is het vereiste van ernstige bezwaren buiten werking gesteld bij een bevel tot bewaring bij een terroristisch misdrijf. Bij verdachten van een terroristisch misdrijf kan dus worden volstaan met een verdenking o.g.v. art. 27 WvSv. In de praktijk is echter het onderscheid tussen de criteria het 'redelijk vermoeden van schuld' en 'ernstige bezwaren' niet geheel duidelijk.

§2.2.1.2 – Gevallen waarvoor voorlopige hechtenis is toegelaten

Deze voorwaarden wordt niet alleen voor de voorlopige hechtenis gebruikt, dit criterium wordt ook gebruikt voor andere dwangmiddelen. Zoals de aanhouding buiten heterdaad en de invezekeringstelling.³³ De gevallen waarvoor voorlopige hechtenis is toegelaten staan beschreven in art. 67 lid 1 WvSv. Het basiscriterium voor deze voorwaarde is 'een misdrijf waarop naar de wettelijke omschrijving een gevangenisstraf van vier jaren of meer is gesteld'. Hierop zijn vele uitzonderingen vastgelegd, waardoor er nog maar weinig feiten zijn waarvoor geen voorlopige hechtenis mogelijk is.³⁴ In lid 2 van artikel 67 WvSv is zo een uitzondering opgenomen. Dit lid houdt in dat verdachten waarvan geen vaste woon- of

³⁰ Uit Beijerse 2013, p. 134.

³¹ Uit Beijerse 2013, p. 135.

³² *Kamerstukken II 1972-73, 9994, nr. 8, p.10.*

³³ Artikel 54 WvSv

³⁴ Uit Beijerse 2013, p. 135.

verblijfsplaats in Nederland kan worden vastgelegd uitgezonderd worden voor het basiscriterium.

§2.2.1.3 – Gronden voor voorlopige hechtenis

Dit is de meest uitgebreide voorwaarde voor de toepassing van de voorlopige hechtenis. Dit komt doordat er enkele gronden zijn voor voorlopige hechtenis. Deze gronden zijn limitatief opgesomd in art. 67a lid 1 en 2 WvSv. Hieronder zullen de gronden puntsgewijs worden uitgewerkt.

- *Vluchtgrond – het bestaan van een ernstig gevaar dat de verdachte hangende het strafproces zal vluchten (art. 67a lid 1 sub a WvSv).*
- *Grond van de ernstig geschokte rechtsorde – Een verdenking van een strafbaar feit waarop naar de wettelijke omschrijving een gevangenisstraf van twaalf jaar of meer is gesteld en de rechtsorde ernstig door dat feit is geschokt (art. 67a lid 1 sub b jo. lid 2 onder 1 WvSv).*
- *Grote recidivegrond – Indien er ernstig rekening mee moet worden gehouden dat de verdachte een misdrijf zal begaan waarop naar de wettelijke omschrijving een gevangenisstraf van zes jaren of meer is gesteld of waardoor de veiligheid van de staat of de gezondheid of veiligheid van personen in gevaar kan worden gebracht, dan wel algemeen gevaar voor goederen kan ontstaan (art. 67a lid 1 sub b jo. lid 2 onder 2 WvSv).*
- *Kleine recidivegrond – Indien de jeugdige wordt verdacht van één van de in de wet opgesomde delicten terwijl er nog geen vijf jaren zijn verlopen sinds de dag dat de jeugdige verdachte wegens één van deze misdrijven is veroordeeld en er ernstig rekening mee wordt gehouden dat de jeugdige verdachte opnieuw een dergelijk misdrijf zal begaan (art. 67a lid 1 sub b jo. lid 2 onder 3 WvSv).*
- *Onderzoeksgrond – Indien het gevaar bestaat dat de waarheidsvinding, ofwel het onderzoek, wordt belemmerd (art. 67a lid 1 sub b jo. lid 2 onder 5 WvSv).*
- *Snelrechtgrond – Indien er sprake is van één van de in de wet opgesomde – aan de openbare orde gerelateerde – misdrijven waardoor er maatschappelijke onrust is ontstaan en de berechting van de verdachte via het snelrecht zal geschieden (art. 67a lid 1 sub b jo. lid 2 onder 4 WvSv).*

§2.2.1.4 – Anticipatietoets

Deze voorwaarde houdt in dat de voorlopige hechtenis niet mag worden toegepast als er ernstig rekening mee gehouden moet worden dat aan de verdachte bij een eventuele veroordeling geen onvoorwaardelijke vrijheidsstaf of tot vrijheidsbeneming strekkende maatregel zal worden opgelegd. Tevens is sprake van het anticipatiegebod indien de verdachte bij de tenuitvoerlegging van het bevel van de voorlopige hechtenis een langere tijd van zijn vrijheid beroofd zal worden dan de duur van de eventuele straf of maatregel. Aangezien de sancties in het jeugdstrafrecht veel lager zijn dan in het commune strafrecht, kan de voorlopige hechtenis in het jeugdstrafrecht al snel erg lang zijn in verhouding tot de uiteindelijk op te leggen straf of maatregel. Waardoor bij het jeugdstrafrecht een bevel tot voorlopige hechtenis sneller stuk zal lopen op de anticipatietoets dan in het commune strafrecht.³⁵

§2.2.2 – De termijnen van de voorlopige hechtenis

Zoals in paragraaf 2.2 al is beschreven bestaat de voorlopige hechtenis uit verschillende fases, namelijk de bewaring, gevangenneming en gevangenhouding. Al deze fases hebben verschillende termijnen, deze termijnen zijn vastgelegd in de wet. Per fase zullen de termijnen worden uitgewerkt.

➤ De inbewaringstelling

Bij de voorgeleiding bij de rechter-commissaris wordt beslist over het al dan niet toewijzen van de vordering tot inbewaringstelling. De inbewaringstelling kan op

³⁵ Uit Beijerse 2013, p. 136.

grond van art. 64 lid 1 WvSv worden verleend voor een periode van maximaal 14 dagen, deze periode gaat in vanaf het moment dat het bevel ten uitvoer wordt gelegd. Dit is doorgaans wanneer de in verzekeringstelling afloopt.

➤ De gevangenhouding of gevangenneming

Als de periode van de inbewaringstelling voorbij is, gaat de verdachte naar de raadkamer. De raadkamer beslist over het bevel tot gevangenhouding. Op grond van art. 66 lid 1 WvSv kan de raadkamer de gevangenhouding bevelen voor maximaal 90 dagen. Indien de gevangenhouding voor een kortere duur dan 90 dagen wordt bevolen, kan deze nog ten hoogste twee maal worden verlengd, mits de totale duur de 90 dagen niet overschrijdt (art. 66 lid 3 WvSv). De gronden voor de gevangenhouding zijn dezelfde als voor de bewaring. Wel doet zich opnieuw de vraag voor of de duur van de te verwachten op te leggen straf niet wordt overschreden (anticipatietoets).³⁶

In dit geval geldt er ook nog een jeugdspecifieke bepaling, namelijk art. 493 lid 4 WvSv. Uit dit artikel blijkt dat indien de raadkamer de jeugdige niet heeft kunnen horen, het bevel tot gevangenhouding de duur van 30 dagen niet te boven mag gaan.

Van gevangenneming is sprake als de verdachte op vrije voeten was en nu weer vastgezet wordt. De raadkamer kan dit doen uit eigen beweging of op vordering van het OM. Een bevel tot gevangenneming kan eveneens voor maximaal 90 dagen worden verleend.

§2.2.3 – De tenuitvoerlegging van de voorlopige hechtenis

De tenuitvoerlegging van de voorlopige hechtenis van jeugdige verdachten wordt gereguleerd door jeugdspecifieke wet- en regelgeving. In beginsel wordt de voorlopige hechtenis in een justitiële jeugdinrichting ten uitvoer gelegd op grond van art. 8 lid 1 sub a BJJ. Nederland heeft in totaal zeven justitiële jeugdinrichtingen, waarvan drie rijksinrichtingen en 4 particulieren inrichtingen.³⁷

De rechter-commissaris of raadkamer kan echter bepalen dat de voorlopige hechtenis op een alternatieve plaats ten uitvoer wordt gelegd, bijvoorbeeld het ouderlijk huis van de jeugdige verdachte. Dit wordt thuisdetentie of huisarrest genoemd, dit wordt verder uitgewerkt in paragraaf 2.3. Verder kan de voorlopige hechtenis ook ten uitvoer worden gelegd als nachtdetentie.³⁸ De nachtdetentie zal tevens verder uitgewerkt worden in paragraaf 2.3.

§2.3 – Alternatieven voor de tenuitvoerlegging van voorlopige hechtenis

Zoals in paragraaf 2.2.3 al even aan de orde kwam zijn er ook alternatieven voor de tenuitvoerlegging van de voorlopige hechtenis. De voorlopige hechtenis hoeft niet altijd ten uitvoer gelegd te worden in een justitiële jeugdinrichting. Twee alternatieven zijn: nachtdetentie en thuisdetentie (of huisarrest). Deze twee alternatieven zullen hieronder in ieder een aparte paragraaf worden uitgewerkt. De periode die de jeugdige in nachtdetentie of thuisdetentie doorbrengt wordt, net als de reguliere voorlopige hechtenis, bij veroordeling verrekend met de duur van de opgelegde vrijheidsstraf, taakstraf of hoogte van de geldboete.³⁹ Dit in tegenstelling tot de duur van de bijzondere voorwaarden bij een schorsing.

§2.3.1 – Nachtdetentie

Nachtdetentie is een alternatief voor de tenuitvoerlegging van de voorlopige hechtenis en dus geen schorsing. Bij nachtdetentie gaat de jeugdige overdag naar school of werk en

³⁶ Bartels 2011, p. 149.

³⁷ www.dji.nl (zoek op *locaties Justitiële Jeugdinrichtingen*).

³⁸ Artikel 493 lid 3 WvSv.

³⁹ Artikel 27 jo. 77i lid 3 jo. 77m lid 7 jo. 77l lid 7 WvSr.

's avonds en in het weekend zit de jeugdige vast in de justitiële jeugdinrichting. Het is dus van belang dat de jeugdige beschikt over een zinvolle dagbesteding, zoals school, werk of een dagbehandeling. De dagbesteding moet echter wel binnen één uur bereikbaar zijn vanuit de justitiële jeugdinrichting. Door de geografische spreiding van de justitiële jeugdinrichtingen, is plaatsing in de buurt van school, werk of instelling voor dagbehandeling niet altijd goed te realiseren. Dit is helemaal het geval indien het gaat om een vrouwelijke jeugdige verdachte. Aangezien de populatie van meisjes in justitiële jeugdinrichtingen erg gering is, is er maar één justitiële jeugdinrichting die meisjes heeft. Namelijk de Hunnerberg in Nijmegen. Niet alle meisjes komen natuurlijk uit de omgeving van Nijmegen, waardoor het voor hen erg lastig is om voor nachtdetentie in aanmerking te komen.

Het doel van de nachtdetentie is de schadelijke effecten van voorlopige hechtenis in een justitiële jeugdinrichting zoveel mogelijk te beperken en de positieve banden met de samenleving te behouden en/of versterken.⁴⁰ Het uitgangspunt is dat de nachtdetentie zo vroeg mogelijk dient te starten, zodat de dagbesteding zo min mogelijk wordt onderbroken.⁴¹

§2.3.2 – Thuisdetentie

Zoals uit subparagraaf 2.2.3 al bleek kan de voorlopige hechtenis op grond van art. 493 lid 3 WvSv op een andere plaats ten uitvoer worden gelegd. Ook bij jeugdigen kan dit huisarrest zijn. Dit kan zowel met elektronische controle, of indien ouders goed meewerken zonder.⁴² Bij thuisdetentie is het wel belangrijk dat er een stabiele thuissituatie is. Er is een belangrijk verschil tussen een huisarrest dat wordt opgelegd als bijzondere schorsende voorwaarden en thuisdetentie. Omdat het bij thuisdetentie gaat om een vorm van tenuitvoerlegging van de voorlopige hechtenis wordt de duur van de thuisdetentie, bij het uiteindelijke vonnis verrekend met de straf.⁴³ Dit is in art. 27 WvSr opgenomen.

§2.4 – Het internationale perspectief

Nederland heeft zich aangesloten bij diverse internationale en Europese verdragen en richtlijnen, waaronder ook verdragen en richtlijnen specifiek gericht op kinderrechten. Hierdoor moeten Nederlandse rechters rekening houden met deze verdragen en richtlijnen tijdens hun besluitvorming over de voorlopige hechtenis van jeugdigen.

Het belangrijkste verdrag op internationaal niveau ten aanzien van kinderrechten is het IVRK. Diverse bepalingen van het IVRK zijn van toepassing voor het jeugdstrafrecht en in het bijzonder voor de voorlopige hechtenis van jeugdigen. Het verdrag biedt een minimumstandaard aan kinderrechten. Indien een norm in de wetgeving van een verdragsstaat of in een ander verdrag gunstiger is, dan geldt op grond van art. 41 IVRK de voor het kind meest gunstige bepaling.⁴⁴ Vanuit het IVRK is het uitgangspunt dat bij het gebruik van vrijheidsbenemende maatregelen ten aanzien van jeugdigen dit slechts als uiterste maatregel en voor de kortst mogelijke passende duur mag worden toegepast.⁴⁵ Het EHRM gaat hierin mee en benoemt zelfs dat alternatieven voor de voorlopige hechtenis expliciet dienen te worden afgewogen.⁴⁶ Uit een onderzoek van de WODC blijkt echter dat in Nederland de meeste vorderingen tot inbewaringstelling toch worden toegewezen, namelijk 87%.⁴⁷ Nederland is al meerdere malen door het Kinderrechtencomité van de Verenigde

⁴⁰ Beleidskader nachtdetentie 2010, p. 2.

⁴¹ Beleidskader nachtdetentie 2010, p. 4.

⁴² Uit Beijerse 2013, p. 144.

⁴³ Uit Beijerse 2013, p. 145.

⁴⁴ Uit Beijerse 2013, p. 36.

⁴⁵ Art. 37 sub b IVRK.

⁴⁶ EHRM 9 juni, EHRC 2013/197, par. 59-66.

⁴⁷ Van den Brink e.a. 2017, p. 14.

naties gewezen op het feit dat zij de bepalingen van onder andere het IVRK niet genoeg in acht houden.⁴⁸

Het is vaste rechtspraak van het EHRM, in het kader van art. 5 lid 1 sub c jo. lid 3 EVRM, dat verdachten hun strafzaak in vrijheid mogen afwachten. Afwijken kan enkel in geval van vluchtgevaar, collussiegevaar, recidivegevaar of een gevaar voor publieke onrust waardoor de voorlopige hechtenis noodzakelijk is.⁴⁹ Dit uitgangspunt geldt voor zowel jeugdigen als volwassenen.

§2.5 – De conclusie

In dit hoofdstuk is de voorlopige hechtenis in het jeugdstrafrecht toegelicht. Het jeugdstrafrecht is van toepassing op jongens en meisjes tot de leeftijd van 18 jaar. Er is wel sprake van een flexibele bovengrens. Het belang van het kind heeft een belangrijke plaats in het jeugdstrafrecht. De voorlopige hechtenis is een strafvorderlijk dwangmiddel dat ook kan worden toegepast bij jeugdigen. Hiervoor dient wel sprake te zijn van ernstige bezwaren tegen verdachte, een geval waarvoor voorlopige hechtenis open staat, een grond voor de voorlopige hechtenis en de anticipatietoets mag de voorlopige hechtenis niet in de weg staan. De gronden voor de voorlopige hechtenis zijn opgesomd in subparagraaf 2.2.1.3. De voorlopige hechtenis bestaat uit de inbewaringstelling en gevangenhouding/gevangenneming. De inbewaringstelling kan voor maximaal 14 dagen worden afgegeven en de gevangenhouding/gevangenneming voor maximaal 90 dagen. De voorlopige hechtenis van de jeugdige kan op een alternatieve wijzen tenuitvoergelegd worden, in plaats van het verblijf in een JJI. Er kan gekozen worden voor nachtdetentie, dan verblijft de jeugdige 's nachts in een JJI, of voor thuisdetentie, dan wordt de voorlopige hechtenis thuis tenuitvoergelegd. Internationale verdragen hebben ook kinderrechten vastgelegd. Vooral het IVRK is belangrijk in het jeugdstrafrecht op internationaal niveau. Het uitgangspunt van het IVRK is dat het gebruik van vrijheidsbenemende maatregelen ten aanzien van jeugdigen slechts als uiterste maatregel en voor de kortst mogelijke passende duur mag worden toegepast.

⁴⁸ Kinderrechtencomité 2009, §77.

⁴⁹ EHRM 24 juli 2003, 46133/99 en 48183/99, par. 58-59.

Hoofdstuk 3 – De schorsing van de voorlopige hechtenis

Uit onderzoek van het WODC blijkt dat in Nederland de opgelegde voorlopige hechtenis van jeugdige verdachten veelvuldig wordt geschorst. In dit onderzoek van het WODC zijn 250 dossiers onderzocht. Van de 250 dossiers werd bij 87% het bevel tot inbewaringstelling toegewezen. Hiervan werd dan weer 55% geschorst, wat neerkomt op 119 jeugdigen.⁵⁰ In dit hoofdstuk zal de schorsing van de voorlopige hechtenis van jeugdigen uitgewerkt worden. In paragraaf 3.1 wordt de voorgeleiding bij de r-c uitgewerkt, bij de voorgeleiding wordt bepaald over de voorlopige hechtenis en een eventuele schorsing. Vervolgens komt in paragraaf 3.2 de schorsing van de voorlopige hechtenis aan de orde, waarop in paragraaf 3.3 de algemene en bijzondere voorwaarden worden uitgewerkt die aan de schorsing van de voorlopige hechtenis verbonden kunnen worden. In paragraaf 3.4 wordt verder ingegaan op deze bijzondere voorwaarden. Ten slotte volgt in paragraaf 3.5 de conclusie van dit hoofdstuk.

§3.1 – De voorgeleiding bij de rechter-commissaris

Als de r-c oordeelt dat er geen grond is voor bewaring, kan hij de vordering ook direct afwijzen. In dat geval vindt er dus geen voorgeleiding plaats. In de praktijk is echter vrijwel altijd sprake van een voorgeleiding. Op het moment dat de r-c de vordering ziet is het vervoer voor de verdachte en het oproepen van diens raadsman namelijk al gebeurd.⁵¹ Bij de voorgeleiding bij de r-c zijn meerdere actoren betrokken, namelijk de officier van justitie en de RvdK. De officier van justitie doet het bevel tot de inbewaringstelling en de RvdK geeft een advies over de vordering. De rol van de officier van justitie bij de voorgeleiding zal in paragraaf 3.1.1 worden uitgelicht. In paragraaf 3.1.2 komt de rol van de RvdK bij de voorgeleiding aan bod. Ten slotte zal in paragraaf 3.1.3 de gang van zaken gedurende de voorgeleiding worden besproken.

§3.1.1 – De officier van justitie

Als een jeugdige verdachte in de politiecel zit, omdat hij of zij verdacht wordt van het plegen van een strafbaar feit, kan de officier van justitie na de periode van in verzekeringstelling een bevel tot bewaring vorderen. De officier van justitie kan de jeugdige voor zich laten geleiden om te beoordelen of zij de jeugdige langer vast wil/kan houden. Indien dit het geval is zal zij een bevel tot bewaring vorderen bij de r-c.⁵² Indien de schorsingsrapportage van de RvdK beschikbaar is, dient de officier van justitie op grond van art. 490 lid 2 WvSv hier acht op te slaan, alvorens hij een vordering tot inbewaringstelling doet. In de vordering tot inbewaringstelling beargumenteert de officier van justitie waarom hij het noodzakelijk acht dat de jeugdige verdachte langer vast gehouden dient te worden en op welke gronden hij de voorlopige hechtenis vordert. De officier van justitie is doorgaans niet aanwezig tijdens de voorgeleiding.

§3.1.2 – De Raad voor de Kinderbescherming

De RvdK moet o.g.v. art. 491 lid 1 WvSv onverwijld worden geïnformeerd over een in verzekeringstelling van een jeugdige verdachte. Daarop bezoekt een raadsonderzoeker deze jeugdige verdachte in de politiecel, waarna een rapportage wordt geschreven waarin de RvdK advies uitbrengt over de voorlopige hechtenis en een eventuele schorsing hiervan. De visie van de RvdK op schorsing van de voorlopige hechtenis is dat dit toegepast dient te worden, tenzij het echt niet anders kan.⁵³ In art. 490 lid 2 WvSv wordt deze rapportage bedoeld. De wetgever heeft hiervoor gekozen zodat een jeugdige altijd bezocht wordt door een medewerker van de RvdK tijdens zijn verblijf op het politiebureau. De medewerker van de RvdK brengt de persoonlijke situatie in kaart, welke bij uitstek van belang is voor de

⁵⁰ Y.N. van den Brink e.a. 2017, p. 52.

⁵¹ Uit Beijerse 2013, p. 129.

⁵² Uit Beijerse 2013, p. 127.

⁵³ Zie interview Karien, bijlage 1.

beslissing over de voorlopige hechtenis en eventueel een schorsing met bijzondere voorwaarden.⁵⁴ Deze rapportage wordt eveneens naar de rechter-commissaris gestuurd, zodat hij deze kan doornemen voor de voorgeleiding. Tijdens de voorgeleiding is er een medewerker van de RvdK aanwezig, waardoor de rapportage eventueel nog kan worden toegelicht. De raadsonderzoekers van de locatie 's-Hertogenbosch doen de zittingsvertegenwoordiging voor de voorgeleiding voor de locatie 's-Hertogenbosch en de locatie Eindhoven. Dit komt omdat de voorgeleidingen altijd plaatsvinden in de rechtbank Oost-Brabant locatie 's-Hertogenbosch, welke zich naast het gebouw van de RvdK bevindt.

§3.1.3 – Gedurende de voorgeleiding

Zoals uit paragraaf 3.1.2 blijkt is een medewerker van de RvdK aanwezig bij de voorgeleiding. Verder zijn natuurlijk de r-c met zijn griffier, de jeugdige verdachte met diens raadsman en eventueel de ouders van de jeugdige verdachte aanwezig. In het geval van jeugdstrafzaken treedt op grond van art. 492 WvSv de kinderrechter op als r-c. De wetgever was van mening dat de kinderrechter invloed moest hebben op de fase van de voorlopige hechtenis. Daar worden belangrijke beslissingen genomen voor de jeugdige. Juist daar is volgens de wetgever de specialisatie van de kinderrechter van belang.⁵⁵

De voorgeleiding vindt plaats in het kabinet van de r-c in de rechtbank, meestal in de werkkamer van de r-c waardoor een informelere sfeer wordt gecreëerd. Tijdens de voorgeleiding hoort de r-c de jeugdige verdachte. Soms wordt voor de voorgeleiding met de ouders en de medewerker van de RvdK overlegd, soms wonen ze het verhoor van de jeugdige bij. Dat verschilt per geval. Het kan zijn dat de jeugdige verdachte minder openhartig is als zijn ouders erbij zijn, waardoor het raadzaam zou kunnen zijn om de jeugdige te horen zonder de aanwezigheid van de ouders.⁵⁶ Ouders hebben geen wettelijk recht op aanwezigheid bij de voorgeleiding van hun kind, het is echter goed gebruik om ouders toe te laten.⁵⁷ Uit de literatuur blijkt wel dat ouders actief bij het gehele strafproces tegen de jeugdige verdachte dienen te worden betrokken. Bij de opvoeding van de jeugdigen spelen in de eerste plaats de ouders namelijk een belangrijke rol. Tevens kunnen zij hun kind steunen tijdens het strafproces.⁵⁸

De rechter-commissaris moet gedurende de voorgeleiding een besluit vormen over het bevel tot de inbewaringstelling. Hiervoor moet de r-c een *bevelsbeslissing* maken. Indien deze wordt toegewezen komt de r-c tot de *tenuitvoerleggingsbeslissing*.

De *bevelsbeslissing* gaat over de rechtmatigheid van het toewijzen van de inbewaringstelling. Kortom: is er voldaan aan de juridische voorwaarden voor de voorlopige hechtenis? Dit ziet er als volgt uit:

- a) Is er sprake van een verdenking van een feit waar voorlopige hechtenis voor open staat? (art. 67 lid 1 en 2 WvSv)
- b) Zijn er ernstige bezwaren? (art. 67 lid 3 WvSv)
- c) Zijn er gronden aanwezig die de voorlopige hechtenis noodzakelijk maken? (art. 67a lid 1 en lid 2 WvSv)
- d) De anticipatietoets. (art. 67a lid 3 WvSv)
- e) Als aan de bovengenoemde voorwaarden is voldaan, komt de vraag voor welke duur de voorlopige hechtenis moet worden bevolen. (art. 64 WvSv)

⁵⁴ Uit Beijerse 2013, p. 127.

⁵⁵ *Kamerstukken II* 1989-90, 21327, nr.3, p. 25-26, 41-42.

⁵⁶ Uit Beijerse 2013, p. 130.

⁵⁷ De Jonge & Van der Linden 2013, p. 203.

⁵⁸ Richtlijn en kader voor strafvordering jeugd en adolescenten, inclusief strafmaten halt, p. 3.

Heeft de rechter-commissaris de *bevelsbeslissing* genomen en is hij tot een toewijzing van het bevel tot inbewaringstelling gekomen, dan komt hij bij de *tenuitvoerleggingsbeslissing*. Het woord zegt het al, dit gaat over de tenuitvoerlegging van de voorlopige hechtenis.

De *tenuitvoerleggingsbeslissing* ziet er als volgt uit:

- a) Op grond van art. 493 lid 1 Sv dient de rechter-commissaris ambtshalve te kijken of de voorlopige hechtenis kan worden geschorst. De overwegingen die hij hierbij moet maken zijn:
 - Zijn er (bijzondere) voorwaarden die een schorsing van de voorlopige hechtenis verantwoord maken en dus het 'gevaar' afwenden? (art. 493 lid 6 WvSv jo. art. 27 lid 1 Btj 1994)
 - De afweging tussen het 'gevaar' ondanks schorsingsvoorwaarden versus de schade van de minderjarige verdachte door langer vasthouden moet worden gemaakt.
- b) Indien **wel** geschorst wordt: onder welke voorwaarden en voor welke duur worden deze voorwaarden opgelegd? (art. 80 lid 2 WvSv en artt. 493 lid 6 WvSv jo. 27 lid 1 Btj 1994)
- c) Indien **niet** geschorst wordt: waar en op welke wijze wordt de voorlopige hechtenis tenuitvoergelegd? (art. 493 lid 3 WvSv)
De jeugdige wordt dan in principe geplaatst in een justitiële jeugdinrichting, maar er kan ook gedacht worden aan de alternatieven. De alternatieven voor de tenuitvoerlegging van de voorlopige hechtenis zijn in paragraaf 2.3 besproken.

Deze vragen moet de rechter-commissaris in principe doorlopen gedurende de voorgeleiding.

§3.2 – Het schorsen van de voorlopige hechtenis

Het schorsen van de voorlopige hechtenis is een onderwerp van het strafrecht waarvoor een jeugdspecifieke bepaling is opgenomen. Dit is art. 493 lid 1 WvSv. Uit dit artikel blijkt dat de r-c, en later ook de raadkamer, verplicht is na te gaan of de tenuitvoerlegging van de voorlopige hechtenis kan worden geschorst. In het commune strafrecht **kan** op grond van art. 80 WvSv de tenuitvoerlegging van de voorlopige hechtenis worden geschorst op vordering van het OM of op verzoek van de verdachte. In het commune strafrecht is de r-c dus niet verplicht na te gaan of de tenuitvoerlegging van de voorlopige hechtenis kan worden geschorst. Schorsen van de voorlopige hechtenis wil zeggen dat de bevolen voorlopige hechtenis niet ten uitvoer wordt gelegd. De jeugdige wordt in vrijheid gesteld, tenzij de jeugdige verdacht zich niet houdt aan de voorwaarden die zijn verbonden aan de schorsing van de voorlopige hechtenis. In dat geval zal de schorsing worden opgeheven en wordt de voorlopige hechtenis alsnog tenuitvoergelegd.

Een belangrijk beginsel bij de schorsing van de voorlopige hechtenis is het subsidiariteitsbeginsel. Dit beginsel houdt in dat als er een ander, minder ingrijpend middel voorhanden is waarmee hetzelfde doel kan worden bereikt, dit middel gebruikt moet worden.⁵⁹

Als de voorlopige hechtenis wordt geschorst worden daar voorwaarden aan verbonden. Deze voorwaarden worden verder uitgewerkt in paragraaf 3.3. Uit art. 493 lid 6 WvSv blijkt dat de jeugdige moet instemmen met de aan de schorsing verbonden voorwaarden. Uit art. 27 lid 5 Btj 1994 blijkt dat deze instemming moet bestaan uit een door de jeugdige ondertekende verklaring, waarin de aard en inhoud van de bijzondere voorwaarden zijn omschreven. De instemming van de jeugdige mag ook blijken uit het proces-verbaal ter terechtzitting. Het is wel van belang dat de jeugdige begrijpt wat de bijzondere voorwaarden inhouden en wat de consequenties zijn als hij niet voldoet aan de bijzondere voorwaarden. De bijzondere voorwaarden mogen niet strijdig zijn met vrijheid van godsdienst of

⁵⁹ Uit Beijerse 2013, p. 144.

levensovertuiging of met de staatkundige vrijheid. Het belang van instemming is dat de jeugdige zelf voor de aanpak kiest, wat de motivatie positief kan beïnvloeden.⁶⁰

De rechtvaardiging van het verbinden van bijzondere voorwaarden aan de schorsing van de voorlopige hechtenis is gelegen in het subsidiariteitsbeginsel. Dat betekent, als de strafvorderlijke doelstellingen van het bevel tot de voorlopige hechtenis met minder ingrijpende middelen, dan de tenuitvoerlegging van de voorlopige hechtenis, kunnen worden verwezenlijkt, dat de voorkeur verdient. Het verbinden van bijzondere voorwaarden aan de schorsing van de voorlopige hechtenis wordt als minder ingrijpend ervaren, dan de tenuitvoerlegging van de voorlopige hechtenis. Dit is voornamelijk bij jeugdigen het geval. In het kader van de pedagogische functie van het jeugdstrafrecht is het verblijf van jeugdige in een DJI onwenselijk.

Indien de voorwaarden van de schorsing niet worden nageleefd door de jeugdige wordt de schorsing van de voorlopige hechtenis opgeheven. In dat geval wordt de voorlopige hechtenis alsnog ten uitvoer gelegd en zal de jeugdige naar de JJl gaan.

§3.3 – Algemene en bijzondere voorwaarden

Aan de schorsing van de tenuitvoerlegging van de voorlopige hechtenis worden altijd een drietal algemene voorwaarden verbonden (art. 80 WvSv). Het is echter ook gebruikelijk om bijzondere voorwaarden aan de tenuitvoerlegging van de voorlopige hechtenis te verbinden. Deze bijzondere voorwaarden kunnen opgelegd worden o.g.v. art. 493 lid 6 WvSv jo. art. 27 Btj 1994. De algemene voorwaarden zullen kort besproken worden in paragraaf 3.3.1 en de bijzondere voorwaarden zullen vervolgens in paragraaf 3.3.2 worden uitgewerkt.

§3.3.1 – De algemene voorwaarden

In lid 2 van art. 80 WvSv zijn de drie algemene voorwaarden opgenomen die altijd worden verbonden aan de schorsing van de voorlopige hechtenis. Deze algemene voorwaarden gelden ook voor volwassenen.⁶¹ Uit het onderzoek van de rapporten van de RvdK is gebleken dat deze drie algemene voorwaarden in de praktijk ook altijd worden opgelegd. De algemene voorwaarden zijn:

- Indien de schorsing van de voorlopige hechtenis wordt opgeheven, zal de verdachte zich niet onttrekken aan de tenuitvoerlegging van het bevel tot voorlopige hechtenis.
- Ingeval de verdachte wegens het feit, waarvoor de voorlopige hechtenis is bevolen, tot andere dan vervangende vrijheidsstraf mocht worden veroordeeld zal hij zich niet onttrekken aan de tenuitvoerlegging daarvan.
- De verdachte zal, voor zover aan de schorsing voorwaarden zijn verbonden betreffende het gedrag van de verdachte, ten behoeve van het vaststellen van zijn identiteit medewerking verlenen aan het nemen van een of meer vingerafdrukken of een identiteitsbewijs als bedoeld in art. 1 Wet op de identificatieplicht ter inzage aanbieden.

§3.3.2 – De bijzondere voorwaarden

Naast de algemene voorwaarden kunnen er o.g.v. art. 493 lid 3 WvSv jo. art. 27 Btj 1994 ook bijzondere voorwaarden aan de schorsing van de voorlopige hechtenis worden verbonden. Dit is een breed scala aan bijzondere voorwaarden, welke hieronder allemaal aan bod zullen komen. Uit de wetsgeschiedenis blijkt dat de bijzondere schorsingsvoorwaarden moeten strekken tot de verwezenlijking van de strafvorderlijke doelstellingen die ten grondslag liggen aan het bevel tot de voorlopige hechtenis.⁶² Dat wil zeggen dat wanneer het bevel tot de voorlopige hechtenis is afgegeven op basis van de vluchtgrond, er enkel bijzondere voorwaarden mogen worden verbonden die nodig zijn om de vluchtgrond af te wenden.

⁶⁰ Uit Beijerse 2013, p. 143.

⁶¹ Uit Beijerse 2013, p. 142.

⁶² Kamerstukken II 1913/14, 286, nr. 3, p. 58.

Uit de MvT blijkt echter dat bijzondere voorwaarden, ongeacht de onderliggende gronden, ook ingezet mogen worden om vroegtijdige gedragsbeïnvloeding na te streven. Dit sluit aan bij de pedagogische doelstellingen van het jeugdstrafrecht.⁶³

In art. 27 lid 1 Btj 1994 zijn de bijzondere voorwaarden die verbonden kunnen worden aan de schorsing van de voorlopige hechtenis opgesomd. Dit zijn de volgende bijzondere voorwaarden:

1. De verdachte moet zich gedurende een door de rechter te bepalen termijn houden aan de aanwijzingen van de jeugdreclassering, ook indien deze aanwijzingen inhouden dat de jeugdige zich onder behandeling van een bepaalde deskundige of bepaalde instantie zal stellen;
2. het aanvaarden van intensieve begeleiding;
3. het volgen van een leerproject van ten hoogste 120 uren;
4. op een bepaald tijdstip of gedurende een bepaalde periode op een bepaalde locatie aanwezig te zijn;
5. zich op bepaalde tijdstippen te melden bij een bepaalde instantie (meldplicht);
6. een verbod contact te leggen of te laten leggen met bepaalde personen of instellingen (contactverbod);
7. een verbod om zich op of in de directe omgeving van een bepaalde locatie te bevinden (locatieverbod);
8. een verbod op het gebruik van verdovende middelen of alcohol en de verplichting ten behoeve van de naleving van dit verbod mee te werken aan bloedonderzoek of urineonderzoek (middelenverbod);
9. andere bijzondere voorwaarden, het gedrag van de jeugdige betreffende.

Hieruit blijkt dat de eerste acht bijzondere voorwaarden redelijk concreet zijn, de laatste bijzondere voorwaarde is dat niet. Deze wordt ook wel de restcategorie genoemd. Op grond van punt 9 kunnen namelijk heel veel verschillende bijzondere voorwaarden worden geschaard, zolang het maar het gedrag van de jeugdige betreft. Met enige creativiteit kan dit dus van alles betekenen. Alle voorwaarden zijn toelaatbaar zolang ze het gevaar dat de grond vormde voor het bevel tot de voorlopige hechtenis wegneemt.⁶⁴

In paragraaf 3.4 worden de mogelijkheden die deze bijzondere voorwaarden bieden verder toegelicht en wordt er specifiek ingegaan op bepaalde voorwaarden.

§3.4 – De mogelijkheden van de bijzondere voorwaarden

De bijzondere voorwaarden zijn opgesomd in paragraaf 3.3.2. Dit zijn er in totaal 9, daaruit blijkt natuurlijk al dat de bijzondere voorwaarden veel mogelijkheden bieden. De laatste genoemde bijzondere voorwaarde is een rest categorie, waardoor hier vele mogelijkheden onder geschaard kunnen worden. Het dient alleen het gedrag van de jeugdige te betreffen. Met de bijzondere voorwaarden kunnen de problemen van de jeugdigen die vaak het strafbare gedrag veroorzaken worden aangepakt. Als jeugdigen bijvoorbeeld geen zinvolle dagbesteding hebben, geen werk en of school, zijn ze vaak veel op straat te vinden. Dit mondt dan vaak uit in overlast, diefstallen en dergelijke. Als zo een jeugdige wordt opgepakt en in verzekering wordt gesteld voor een strafbaar feit, wordt bij het schorsen van de voorlopige hechtenis met de bijzondere voorwaarden zijn dagbesteding aangepakt. Er wordt bijvoorbeeld een weekschema opgesteld in samenwerking met de jeugdreclassering. Als het strafbare misdrijf van de jeugdige verdachte te maken heeft met verdovende middelen, zoals alcohol, zal sowieso als bijzondere voorwaarde een middelenverbod worden opgelegd. In dat geval zal de jeugdige regelmatig een blaas- en bloedtest moeten afleggen. Hiermee wordt het probleem dat in verbinding staat met het plegen van het strafbare feit aangepakt. Indien er vragen zijn over de psychologische toestand van een jeugdige verdachte, kan ook het meewerken aan een psychologisch onderzoek een bijzondere

⁶³ Kamerstukken II 2005/06, 30 332, nr. 3, p. 14.

⁶⁴ Uit Beijerse 2013, p. 144.

voorwaarde zijn. De uitkomst van het psychologisch onderzoek kan de hulpverleningsinstanties helpen bij het traject dat zij in moeten zetten en de kinderrechter bij de uiteindelijke beoordeling. Uit de literatuur blijkt dat elektronisch toezicht bij de schorsing van de voorlopige hechtenis van jongeren ook mogelijk is als bijzondere voorwaarde. Dit is echter wel ongebruikelijk.⁶⁵ De Aanwijzing elektronisch toezicht van het College van procureurs-generaal is niet van toepassing op elektronisch toezicht bij minderjarigen. Als elektronisch toezicht bij minderjarigen in het kader van de schorsing van de voorlopige hechtenis wordt toegepast, moeten hier beleidsafspraken over gemaakt worden tussen het OM, de RvdK, de jeugdreclassering en Reclassering Nederland. Het is dan wenselijk dat deze beleidsafspraken bekend worden gemaakt bij het College van procureurs-generaal, zodat er landelijk zicht is op de toepassing van elektronisch toezicht bij minderjarigen.⁶⁶ Het elektronisch toezicht kan bij vele bijzondere voorwaarden een belangrijke rol spelen bij de toezichthoudende taak. Indien de jeugdige huisarrest heeft, kan via het elektronisch toezicht worden gecontroleerd of de jeugdige thuis is. Indien de jeugdige een locatieverbod heeft, kan via het elektronisch toezicht worden gecontroleerd of de jeugdige zich niet op die locatie bevond. Het elektronisch toezicht kan dus op vele manieren behulpzaam zijn bij de controle van de bijzondere voorwaarden. Tevens kan het verblijven in een jeugdzorginstelling een bijzondere voorwaarde zijn. Wanneer de verdachte behoefte heeft aan structuur, dagbesteding en behandeling/begeleiding. Dit is natuurlijk ook van toepassing wanneer een huisarrest niet mogelijk is, omdat de ouders niet in staat zijn voor de jeugdige verdachte te zorgen of geen toezicht kunnen houden.

Er is dus een grote mate van keuzevrijheid met betrekking tot het opleggen van schorsingsvoorwaarden. Dit is fijn, omdat de rechter-commissaris in zijn beslissing en de RvdK in het advies een groot aantal mogelijkheden hebben voor de schorsingsvoorwaarden. Het kan echter ook keuzeproblemen met zich meebrengen. In het volgende hoofdstuk zal worden ingegaan op de wijze waarop de RvdK invulling geeft aan deze ruimte. In hoofdstuk 5 zal vervolgens ingegaan worden op de wijze waarop de rechter-commissaris invulling geeft aan deze ruimte.

§3.5 – De conclusie

Zoals uit dit hoofdstuk blijkt zijn er verschillende actoren betrokken bij de voorgeleiding van de jeugdige. In paragraaf 3.1.3 worden puntsgewijs de beslissingen die de rechter-commissaris moet maken gedurende de voorgeleiding uitgewerkt. De rechter-commissaris moet een beslissing nemen ten aanzien van het bevel en daarna ten aanzien van de tenuitvoerlegging van de voorlopige hechtenis. Dat wil zeggen, ten eerste of het bevel kan worden toegewezen en ten tweede hoe de voorlopige hechtenis ten uitvoer moet worden gelegd. Het gaat dan om de vraag of er al dan niet moet worden geschorst. De rechter-commissaris neemt deze beslissing en besluit uiteindelijk ook onder welke bijzondere voorwaarden de jeugdige verdachte eventueel geschorst wordt. In paragraaf 3.3 zijn de algemene en bijzondere voorwaarden uitgewerkt. Uit art. 80 WvSv blijkt dat er drie algemene voorwaarden zijn die altijd worden opgelegd. In art. 27 lid 1 Btj 1994 zijn de bijzondere voorwaarden opgesomd. De eerste acht zijn concreet, de negende voorwaarde is een zogenoemde restcategorie. Dat wil zeggen dat hier alle bijzondere voorwaarden onder geschaard kunnen worden zolang ze het gedrag van de jeugdige betreffen. Ten slotte is in paragraaf 3.4 verder ingegaan op de mogelijkheden van de bijzondere voorwaarden. Wat kan er zoal aangepakt worden met de bijzondere voorwaarden en wordt er verder ingegaan op elektronisch toezicht. Uit dit hoofdstuk blijkt dus dat er tal van bijzondere voorwaarden zijn die verbonden kunnen worden aan de schorsing van de voorlopige hechtenis van de jeugdige verdachte. Eveneens is ingegaan op de voorgeleiding bij de rechter-commissaris waar de beslissing over een eventuele schorsing van de voorlopige hechtenis wordt gemaakt.

⁶⁵ De Jonge & Van der Linden 2013, p. 201.

⁶⁶ De Jonge & Van der Linden 2013, p. 201.

Hoofdstuk 4 – De Raad voor de Kinderbescherming en haar schorsingsadvies

In dit hoofdstuk wordt dieper ingegaan op de schorsing van de voorlopige hechtenis en dan met name de bijzondere voorwaarden die daaraan verbonden worden. In dit hoofdstuk wordt de taak van de RvdK hierin verder belicht en wordt het onderzoek naar de afgegeven adviezen van de RvdK locatie 's-Hertogenbosch uitgewerkt. Om te beginnen zal in paragraaf 4.1 de taak van de RvdK bij het opstellen van het schorsingsadvies worden beschreven, vervolgens zullen in paragraaf 4.2 de bijzondere voorwaarden die veelvuldig geadviseerd worden door de RvdK aan bod komen. In verband daarmee zal in paragraaf 4.3 besproken worden waarom deze bijzondere voorwaarden zo vaak worden geadviseerd. Daarna komen in paragraaf 4.4 de weinig tot nooit geadviseerde bijzondere voorwaarden aan bod en daar weer op volgend in paragraaf 4.5 de uitwerking waarom deze bijzondere voorwaarden weinig tot nooit worden geadviseerd. Dit hoofdstuk wordt eveneens afgesloten met een conclusie, welke in paragraaf 4.5 te vinden is.

§4.1 – De taak van de RvdK in het jeugdstrafrecht

Bij het jeugdstrafrecht heeft de RvdK ook een rol gekregen. In paragraaf 3.1.2 is al kort ingegaan op de taak van de RvdK. Op grond van artikel 491 lid 1 WvSv moet de RvdK onverwijld worden ingelicht over een in verzekeringstelling van een jeugdige. Daarop gaat de RvdK de jeugdige bezoeken in de politiecel en verleent dan vroeghulp. Dat een jongere vastzit is al eerder bekend bij een medewerker van de RvdK. Namelijk bij de medewerker van de RvdK die bij ZSM zit, zie bijlage 10.⁶⁷ Op ZSM komen alle verdachten die vastzitten op het politiebureau langs op een scherm. Daar zitten dan verschillende ketenpartners waardoor er snel gehandeld kan worden. Voor jeugdige verdachten zit de RvdK ook bij ZSM. Wanneer een jeugdige vast zit en het ziet ernaar uit dat de jeugdige in verzekering wordt gesteld, belt de medewerker van de RvdK op ZSM altijd de betreffende collega die de vroeghulp heeft. Om dieper in te gaan op de taak van de RvdK, zal om te beginnen in paragraaf 4.1.1 de visie van de RvdK worden toegelicht. Vervolgens in paragraaf 4.1.2 de vroeghulp en ten slotte in paragraaf 4.1.3 het schorsingsadvies.

§4.1.1 – De visie van de RvdK

De RvdK heeft een specifieke rol in het jeugdstrafrecht. Zij vertolken en bewaken altijd de pedagogische dimensie van het jeugdstrafrecht.⁶⁸ Je dient jeugdigen wel verantwoordelijk te houden voor zijn daden, maar in 'beperkte mate en in andere zin'. De uitgangspunten waaraan de reactie van de RvdK op strafbaar gedrag moet voldoen, zijn de volgende:

- De aanpak is persoonsgericht en niet delictgericht. Natuurlijk moet de zwaarte van het delict en de ernst van de schade wel worden meegewogen. Bij zeer ernstige delicten heeft de RvdK ook te maken met het dilemma van de keuze tussen het belang van de jeugdige of recht doen aan de veiligheidsbehoefte van de samenleving.
- De aanpak is contextgericht, met medeneming van het primaire opvoedingsmilieu.
- De aanpak biedt perspectief, levert een bijdrage aan de ontwikkeling van de jeugdige tot een invoegende, autonome en participatieve volwassenen. Het gedrag van de jeugdige dient te worden omgebogen en perspectieven dienen te worden geboden.

Deze uitgangspunten sluiten aan bij de overkoepelende visie van de RvdK: 'Wij beschermen Kinderen'.⁶⁹

⁶⁷ Zie interview Ilse, bijlage 10.

⁶⁸ Visie Raad voor de Kinderbescherming op jeugdstrafzaken, Raad voor de Kinderbescherming 2009, p.1

⁶⁹ Visie Raad voor de Kinderbescherming op jeugdstrafzaken, Raad voor de Kinderbescherming 2009, p. 7

Deze uitgangspunten dienen de raadsonderzoekers mee te nemen in al hun werkzaamheden, dus ook bij de advisering voor de voorgeleiding.

§4.1.1 – De vroeghulp

Raadsonderzoekers die werkzaam zijn op het gebied straf hebben om de beurt de zogenoemde vroeghulpdienst. Uit de literatuur blijkt dat de vroeghulp van de RvdK bestaat uit het bezoeken van de jeugdige verdachte op het politiebureau. De RvdK is echter niet verplicht iedereen op te zoeken en zal per geval de noodzaak daarvan beoordelen.⁷⁰ Uit de interviews die ik gedaan heb met de raadsonderzoekers is dit niet voortgekomen.⁷¹ Daaruit blijkt dat alle jeugdige verdachten die in verzekering gesteld worden, bezocht worden. Het vroeghulpbezoek kan aanleiding zijn om een hulpverleningsproces op gang te brengen. De RvdK maakt sinds 2016 gebruik van het LIJ (Landelijk Instrumentarium Jeugdstrafrechtken). Er wordt naar aanleiding van een vroeghulpbezoek het zogenaamde 'IVS 2A' afgenomen. Het format LIJ is opgenomen in bijlage 14. Door middel van het invullen van een elektronisch formulier wordt een schatting gemaakt van de kans dat de verdachte binnen afzienbare termijn zal recidiveren en hoeverre er sprake is van criminogene risicofactoren. De IVS 2A wordt alleen afgenomen indien de voorlopige schatting door de politie een midden of hoog recidiverisico laat zien. Als de afname van IVS 2A een midden of hoog risico laat zien, dan wordt IVS 2A uitgebreid naar IVS 2B. Daarmee wordt nader onderzoek gedaan naar passende gedragsinterventies.⁷²

Tijdens de interviews heb ik de raadsonderzoekers natuurlijk ook gevraagd naar de werkwijze van de vroeghulp in de praktijk. Wanneer een jongere in verzekering wordt gesteld krijgt deze medewerker een melding binnen via de mailbox.⁷³ Daarop gaat deze medewerker direct handelen. Zoals uit de interviews met de raadsonderzoekers blijkt, zie bijlagen 2 tot en met 7, hebben ze allemaal ongeveer dezelfde werkwijze. In de melding die ze binnen krijgen in de mailbox staat niet erg veel. Met de naam van de jeugdige verdachte gaan ze zoeken in KBPS (In KBPS worden alle documenten, besluiten, correspondentie et cetera bijgehouden). Wanneer de jeugdige verdachte al bekend is in KBPS wil dat zeggen dat er al ooit onderzoek gedaan is naar deze jeugdige. Dat kan op het gebied van kinderbescherming of advisering in scheiding- en omgangsproblematiek zijn, maar natuurlijk ook op het gebied van straf. De rapporten die al in KBPS staan gebruiken de raadsonderzoekers als inleesmateriaal. De meeste raadsonderzoekers proberen nog meer informatie in te winnen over het gepleegde delict en de jongere door de politie en/of de medewerker van de RvdK op ZSM te bellen. Vervolgens wordt de jeugdige bezocht in de politiecel. Zoals uit de interviews met de raadsonderzoekers blijkt vinden zij het allemaal van belang dat je de jongere eerst uitlegt wat hem te wachten staat. Het verblijven in een politiecel is erg indrukwekkend en jongeren weten vaak ook niet wat hen te wachten staat. Vervolgens wordt de vragenlijst van het LIJ bij de jongere afgenomen. Uit de interviews blijkt dat de meeste jongeren wel willen praten over hoe het met hen gaat en hun persoonlijke situatie. Over het delict willen steeds meer jongeren niet praten. Dit was vroeger minder, aldus raadsonderzoeker Ellen.⁷⁴ Dat ze niks over het delict willen zeggen is echter niet erg storend, de RvdK doet ten slotte niet aan 'waarheidsvinding'.⁷⁵ Na het bezoek aan de jongere worden informanten gebeld. Als eerste de ouders en vervolgens eventuele hulpverlening en school. In het weekend is dit vaak lastig, omdat deze instanties dan nauwelijks of niet te bereiken zijn. De raadsonderzoekers vinden het van belang dat je ouders ook inlicht over wat

⁷⁰ De Jonge & Van der Linden 2013, p. 197.

⁷¹ Bijlagen 2 tot en met 7.

⁷² De Jonge & Van der Linden 2013, p. 198.

⁷³ Zie interview Ellen, bijlage 3.

⁷⁴ Zie interview Ellen, bijlage 3

⁷⁵ Zie interview Marissa, bijlage 2.

hen te wachten staat en informeert over de gang van zaken.⁷⁶ Ook zij weten vaak erg weinig. Ten slotte gaat de raadsonderzoeker een advies schrijven voor de voorgeleiding bij de rechter-commissaris. Bij de voorgeleiding is ook altijd een medewerker van de RvdK aanwezig, zoals in paragraaf 3.1.2 is uitgewerkt.

§4.1.2 – Het schorsingsadvies

Voor het schorsingsadvies gebruiken de raadsonderzoekers de informatie die zij hebben gehaald uit het bezoek aan de jeugdige, informatie van ouders, eventuele informanten en eventuele eerdere rapportages. Een schorsingsadvies heeft het doel om de rechter-commissaris advies te geven over het wel of niet schorsen van de inbewaringstelling. In subparagraaf 4.1.1 is al ingegaan op het instrument dat de RvdK gebruikt bij het schrijven van het schorsingsadvies, namelijk het LIJ. De informatie wordt vervolgens verwerkt in een rapportage genaamd IVS 2A of eventueel IVS 2B. Het format hiervan is uitgewerkt in bijlage 14. Hierin worden er verschillende leefgebieden uitgewerkt. Het gaat dan om gezin, school, werk, vrije tijd, relaties, alcohol- en/of drugsgebruik en gokken, geestelijke gezondheid, attitude, agressie en vaardigheden.⁷⁷ Het doel van LIJ vragenlijst IVS 2A is tweeledig. allereerst moet het inzichtelijk maken hoe het op dat moment gaat met de in verzekering gestelde minderjarige verdachte, hoe hij omgaat met zijn vrijheidsbeneming en of er acuut zorgen of behoeftes zijn. Daarnaast vormt de vragenlijst een belangrijk onderdeel van het raadsonderzoek en een basis voor de rapportage en de adviezen aan de rechter-commissaris ten behoeve van de voorgeleiding. Om een duidelijk beeld te krijgen van een rapport van de RvdK heb ik in bijlage 14 het stramien van het rapport voor de voorgeleiding uitgewerkt.

Het is bij een onderzoek voor de voorgeleiding van belang dat de raadsonderzoekers gericht informatie krijgen over de jongere om tot een goede overweging te komen. De raadsonderzoekers moeten dus met name informatie zien in te winnen om te kunnen onderbouwen onder welke bijzondere voorwaarden een jongere (eventueel) geschorst kan worden. De haalbaarheid van de bijzondere voorwaarden is hierbij ook een belangrijk aandachtspunt. Met de haalbaarheid is eveneens van belang of verdachte van plan is om mee te werken aan eventuele schorsende voorwaarden. Dit wordt in het bezoek aan jeugdige in de politiecel al aangehaald door de raadsonderzoeker.⁷⁸ Met raadsonderzoeker Eveline is in het interview ook ingegaan op de taak van de jeugdreclassering. Zij is namelijk tot december 2017 werkzaam geweest als jeugdreclasserder. Zij is daar 10 jaar werkzaam geweest. Zij geeft aan dat het belangrijk is dat het schorsingsadvies expliciet vorm heeft. Wanneer dat nog niet is, kan het ooit raadzamer zijn om niet te schorsen. Het is dan van belang dat je zorgt dat het schorsingsplan zo snel mogelijk expliciet wordt, om alsnog te schorsen. Wanneer een schorsingsadvies nog niet expliciet is, maar wel opgelegd wordt, komt de doelmatigheid en de integriteit van het schorsingsprogramma onder druk te staan. Terwijl de jongeren erg gebaat zijn bij het zo snel mogelijk en duidelijk inzetten van voorwaarden.⁷⁹ Uit het interview met adviesteam medewerker Ilse komt dit ook naar voren. Zij geeft aan dat er ooit behandelingen of interventies worden geadviseerd en opgelegd als bijzondere voorwaarden, terwijl deze een hele lange wachtlijst hebben. Waardoor situaties ontstaan dat een jeugdige in februari wordt geschorst met voorwaarden en in juni pas gestart kan worden met de behandeling. Het effect van het direct inzetten op gedragsverandering is daarmee van de baan.⁸⁰ Overleg tussen raadsonderzoekers en de medewerkers van het adviesteam kan hierbij raadzaam zijn, zodat problemen met doelmatigheid van interventies of behandelingen voorkomen kunnen worden.

⁷⁶ Zie interview Ellen, bijlage 3.

⁷⁷ Zie bijlage 14.

⁷⁸ Zie interview Elke, bijlage 5.

⁷⁹ Zie interview Eveline, bijlage 7.

⁸⁰ Zie interview Ilse, bijlage 10.

§4.2 – Veel geadviseerde bijzondere voorwaarden

Om te kunnen onderzoeken welke bijzondere voorwaarden vaak worden geadviseerd door de raadsonderzoekers van de RvdK heb ik een dossieronderzoek gedaan en interviews afgenomen bij raadsonderzoekers. De uitkomsten van het dossieronderzoek heb ik verwerkt in een tabel. Deze tabel is bijgevoegd in bijlage 15. In deze paragraaf ga ik in op de vaak geadviseerde bijzondere voorwaarden. Ik verdeel deze paragraaf in de uitkomsten van het dossieronderzoek en de uitkomsten uit de interviews. In paragraaf 4.3.1 worden de bijzondere voorwaarden besproken die volgens het dossieronderzoek vaak worden geadviseerd. Vervolgens wordt in paragraaf 4.3.2 besproken welke bijzondere voorwaarden volgens de raadsonderzoekers zelf regelmatig worden geadviseerd.

§4.2.1 – Het dossieronderzoek

Zoals ook uit de tabel in bijlage 15 te zien is zijn drie verschillende rapportages bekeken. In tabel 1a staan de rapportages van IVS 2A. De betekenis van IVS 2A is toegelicht in paragraaf 4.1.2. Vervolgens zijn in tabel 1b de rapportages van IVS 2B uitgewerkt, IVS 2B is eveneens toegelicht in paragraaf 4.1.2. In tabel 1c zijn tenslotte rapportages die voor de eerste raadkamer zijn geschreven uitgewerkt.

Als je de kindzaken van tabel 1a, 1b en 1c bij elkaar optelt waarin de RvdK het advies schorsen met bijzondere voorwaarden heeft gegeven kom je uit op 25 kindzaken. Uit deze zaken is geïnventariseerd welke bijzondere voorwaarden vaak worden geadviseerd. Hieronder zullen deze bijzondere voorwaarden puntsgewijs worden weergegeven, met daarbij hoeveel keer zij zijn geadviseerd in deze 25 kindzaken.

- **Huisarrest:** 23
 - Aan het huisarrest is een duur verbonden: 9
 - Aan het huisarrest is geen duur verbonden: 14
- **Jeugdreclassering:** 25
- **Contactverbod:** 18
 - Contactverbod met medeverdachten: 11
 - Contactverbod met slachtoffer: 4
 - Contact met medeverdachten en slachtoffer: 3
- **Meewerken met PO (psychologisch onderzoek):** 10.⁸¹

Deze vier bijzondere voorwaarden komen uit het dossieronderzoek als de meest geadviseerde bijzondere voorwaarden. Zoals je kunt zien wordt de jeugdreclassering in alle onderzochte kindzaken geadviseerd. Bij het huisarrest is ook gekeken in hoeveel gevallen het huisarrest wordt geadviseerd met een bepaalde duur, bijvoorbeeld 6 weken, en in hoeveel gevallen er geen duur wordt verbonden aan het huisarrest in het advies. Zoals je kunt zien wordt er in de meeste adviezen geen duur verbonden aan het huisarrest. Wat wel jammer is aangezien het een ingrijpend middel is. Bij het contactverbod is ook gekeken in hoeveel gevallen het een contactverbod betreft voor de medeverdachten, het slachtoffer of beiden. Daarbij zie je dat het in de meeste adviezen een contactverbod met medeverdachten betreft.

§4.2.2 – De interviews

In deze paragraaf gaan we kijken welke bijzondere voorwaarden de raadsonderzoekers denken dat ze het meeste adviseren. Dit blijkt uit de afgenomen interviews, welke terug te vinden zijn in bijlage 2 tot en met 7. In deze paragraaf worden de interviews met de gedragsdeskundige ook meegenomen, aangezien zij ook alle rapportages voor de voorgeleidingen lezen. Deze zijn te vinden in bijlage 8 en 9.

Eigenlijk alle raadsonderzoekers en gedragsdeskundige noemen huisarrest als een veel voorkomende bijzondere voorwaarde, dit klopt met de vorige paragraaf. Uit het

⁸¹ Zie bijlage 15.

dossieronderzoek is namelijk gebleken dat in 23 van de 25 kindzaken huisarrest is genoemd. Wat wel opvallend was is dat maar twee raadsonderzoekers begeleiding van de jeugdreclassering hebben genoemd als een veel voorkomende bijzondere voorwaarde, terwijl uit het dossieronderzoek is gebleken dat deze in alle onderzochte kindzaken is geadviseerd. Sommigen raadsonderzoekers zien de jeugdreclassering als een algemene voorwaarde, aangezien zij toezien op de naleving van de bijzondere voorwaarden. Toch blijkt uit de wet dat jeugdreclassering geen algemene voorwaarde is. Het contactverbod komt in de interviews eveneens regelmatig naar voren. Dat komt overeen met het dossieronderzoek. Een enkele raadsonderzoeker noemt elektronisch toezicht en meewerken aan hulpverlening als veel voorkomende bijzondere voorwaarde. Dit is echter niet terug te vinden in het dossieronderzoek.

§4.3 – Waarom worden deze bijzondere voorwaarden zo vaak geadviseerd?

In deze paragraaf wordt de reden waarom deze bijzondere voorwaarden vaak worden geadviseerd uitgewerkt. Deze gegevens worden eveneens gehaald uit de interviews met de raadsonderzoekers en gedragsdeskundigen. Die zijn te vinden in bijlage 2 tot en met 9.

De vaak geadviseerde bijzondere voorwaarden zullen puntsgewijs worden toegelicht met de achterliggende gedachte van het vaak adviseren ervan.

- **Huisarrest:**

De raadsonderzoekers vinden het belangrijk dat bij het huisarrest de verdachte wordt onthouden van het vele buiten zijn. Veel jeugdigen gaan na schooltijd of 's avonds naar buiten, waar zij 'chillen' met andere jeugdigen. Als dit door middel van een huisarrest niet mogelijk is, kan de jeugdige verdachte geen contact meer hebben met antisociale jongeren. Het is eveneens goed dat door een huisarrest de focus van de jeugdige enkel ligt bij school en/of werk en eventuele hulpverlening die ingezet wordt. Doordat de jeugdige niet van huis weg mag, enkel voor school, werk en hulpverlening, kan hij daar zijn focus op leggen.

Tevens kan het in sommige zaken ook belangrijk zijn voor de eigen veiligheid van de jeugdige verdachte. Wanneer het bijvoorbeeld gaat om een ernstig geweldsdelict kan het zijn dat familie of vrienden van het slachtoffer er op uit zijn op wraak te nemen. Doordat de jeugdige een huisarrest heeft zal dit veel lastiger zijn te bewerkstelligen.

Eén raadsonderzoeker benadrukte dat het tevens goed is dat het gedrag van de jeugdige verdachte wordt gesanctioneerd met een huisarrest. Wat zij waarschijnlijk hebben gedaan is niet goed en mag ook met mate worden bestraft. Een jeugdige ervaart een huisarrest natuurlijk niet als prettig, waardoor het gedrag van de jeugdige met een huisarrest al wordt bestraft.

- **Jeugdreclassering:**

De jeugdreclassering is natuurlijk van groot belang. Zij zien namelijk toe op de naleving van de schorsende voorwaarden. Het is de taak van de jeugdreclassering om te controleren, in hoe ver dat mogelijk is, of de jeugdige zich aan de schorsende bijzondere voorwaarden houdt. Zoals uit de handleiding van de RvdK blijkt, zorgt de jeugdreclassering voor de regie en controle van de schorsende voorwaarden gedurende de schorsingsperiode.⁸²

- **Contactverbod:**

De raadsonderzoekers geven aan dat wanneer er sprake is van een geweldsdelict en het slachtoffer heeft kenbaar gemaakt bang te zijn van de verdachte jeugdige, het belangrijk is om daar gehoor aan te geven. Het moet niet zo zijn dat het slachtoffer bang is om over straat te gaan, omdat hij of zij bang is de verdachte tegen te komen. Dit kan ondervangen worden met een contactverbod met het slachtoffer.

⁸² Handleiding LIJ 2A IVS, Raad voor de Kinderbescherming 2016, p.3.

Contactverbod met medeverdachten komt regelmatig voor. Wanneer een delict met meerdere mensen is gepleegd is het natuurlijk van belang deze contacten te verbreken. Aangezien ze in samenwerking met elkaar tot het idee zijn gekomen om het strafbare feit te plegen. Tevens kan dit geadviseerd worden om frustratie van het onderzoek te voorkomen.

- **Meewerken met PO (psychologisch onderzoek):**

Zoals een raadsonderzoeker aangeeft wil je graag weten hoe een jeugdige verdachte in elkaar zit. Als je het gevoel hebt dat er iets niet klopt, wil je toch weten wat er aan de hand is. Zoals de gedragsdeskundige terecht aangeeft dient bij een jeugdige met psychische problemen behandeling te worden ingezet. Het opzetten van dagbesteding en bestraffen van het gedrag is dan niet voldoende.⁸³

§4.4 – Weinig tot nooit geadviseerde bijzondere voorwaarden

In deze paragraaf gaan we kijken naar de weinig tot nooit geadviseerde bijzondere voorwaarden. Deze gegevens heb ik eveneens gehaald uit de interviews en het dossieronderzoek. Voor de overzichtelijkheid heb ik deze twee bronnen uitgewerkt in gescheiden subparagrafen. In paragraaf 4.4.1 komt het dossieronderzoek aan bod en in paragraaf 4.4.2 de interviews.

§4.4.1 – Het dossieronderzoek

Voor deze gegevens zijn eveneens tabel 1a, 1b en 1c uit bijlage 15 gebruikt. Hierin zijn dus zoals eerder al is genoemd het advies schorsen met bijzondere voorwaarden van de RvdK in 25 kindzaken uitgewerkt. Uit deze zaken is geïnventariseerd welke bijzondere voorwaarden weinig tot nooit worden geadviseerd. Hieronder zullen deze bijzondere voorwaarden puntsgewijs worden weergegeven, met daarbij hoeveel keer zij zijn geadviseerd in deze 25 kindzaken.

- **Intensieve begeleiding aanvaarden:** 2
 - Meewerken ITB-Criem: 1
 - Meewerken ITB Harde Kern: 1
- **Het volgen van een leerproject:** 3
 - T.O.M project: 1
 - Meewerken MST: 2
- **Naar dagbesteding gaan:** 4
- **Meewerken hulpverlening:** 3
- **Elektronisch toezicht:** 1
- **Middelenverbod:** 1
- **Locatieverbod:** 0

Deze zeven bijzondere voorwaarden worden weinig tot nooit geadviseerd door de RvdK blijkt uit het dossieronderzoek. Om tot deze zeven bijzondere voorwaarden te komen is gekeken naar paragraaf 3.3.2. Daarin staat welke bijzondere voorwaarden mogelijk zijn op grond van de wet. Het is apart dat in paragraaf 4.2.2 nog naar voren kwam dat een raadsonderzoeker dacht dat elektronisch toezicht vaak werd geadviseerd, terwijl uit het dossieronderzoek naar voren is gekomen dat dit weinig tot nooit geadviseerd wordt. De reden waarom deze bijzondere voorwaarden weinig tot nooit worden geadviseerd zal in paragraaf 4.5 worden uitgewerkt.

§4.4.2 – De interviews

In deze paragraaf gaan we kijken welke bijzondere voorwaarden de raadsonderzoekers denken dat ze het minst adviseren. Dit blijkt uit de afgenomen interviews, welke terug te vinden zijn in bijlage 2 tot en met 7. In deze paragraaf worden de interviews met de gedragsdeskundige ook meegenomen, aangezien zij ook alle rapportages voor de voorgeleidingen lezen. Deze zijn te vinden in bijlage 8 en 9.

⁸³ Zie interview Thea, bijlage 9.

Veel raadsonderzoekers noemen het middelenverbod als een weinig geadviseerde bijzondere voorwaarden. Dit komt wel overeen met het dossieronderzoek. In de 25 onderzochte kindzaken is namelijk maar in één kindzaak een middelenverbod geadviseerd. Enkele raadsonderzoekers noemen het meewerken aan een leerstraf en een locatieverbod als een weinig geadviseerde bijzondere voorwaarden. Dit komt eveneens overeen met het dossieronderzoek. Het volgen van een leerproject is namelijk maar in drie kindzaken geadviseerd. Dit is erg weinig aangezien er 25 kindzaken zijn onderzocht. Een locatieverbod is zelfs niet geadviseerd.

Uit het interview met een gedragsdeskundige blijkt dat het elektronisch toezicht nog weinig wordt geadviseerd.⁸⁴ Dit komt overeen met het dossieronderzoek. Wel geeft zij aan dat dit steeds meer in opkomst is. Dit is echter nog niet terug te zien in het dossieronderzoek.

§4.5 – Waarom worden deze bijzondere voorwaarden weinig tot nooit geadviseerd?

In deze paragraaf wordt de reden waarom de bijzondere voorwaarden, genoemd in paragraaf 4.4, weinig worden geadviseerd uitgewerkt. Deze gegevens worden eveneens gehaald uit de interviews met de raadsonderzoekers en gedragsdeskundigen. Die zijn te vinden in bijlage 2 tot en met 9.

De weinig geadviseerde bijzondere voorwaarden zullen puntsgewijs worden toegelicht met de achterliggende gedachte van het weinig adviseren ervan.

- **Locatieverbod:**

Deze bijzondere voorwaarde wordt weinig geadviseerd omdat die erg zaak afhankelijk is. Het moet duidelijk zijn dat het plegen van het delict toe te rekenen is aan een bepaalde locatie. Bijvoorbeeld dat het op een bepaalde locatie altijd mis gaat. Tevens merkt een raadsonderzoeker op dat dit probleem met een huisarrest al deels wordt ondervangen. Aangezien de jeugdige verdachte dan thuis moet blijven, hij of zij mag dan enkel naar zijn of haar werk/school.

- **Middelenverbod:**

Deze bijzondere voorwaarde wordt eveneens weinig geadviseerd omdat die erg zaak afhankelijk is. Er moeten grote zorgen bestaan omtrent het middelengebruik. Ook moet het plegen van het delict samenhangen met het middelengebruik. Wanneer een geweldsdelict bijvoorbeeld is gepleegd op zaterdagavond in een café en er is dan sprake van alcoholgebruik, is dat natuurlijk niet meteen een reden om een middelenverbod op te leggen. Het moet echt van toepassing zijn op de betreffende zaak. Wel geeft een raadsonderzoeker aan eerder een middelenverbod op te leggen als er sprake is van gebruik van drugs in plaats van alcohol.

- **Het volgen van een leerproject:**

De raadsonderzoekers geven aan dat hier wel meer gebruik van gemaakt zou kunnen worden. Het zit nog niet goed in hun 'systeem'. Zoals een andere raadsonderzoeker ook aangeeft, 'ik zit vaak in het gebruikelijke straatje'. Daarbij moet je denken aan de veel geadviseerde bijzondere voorwaarden. Zoals Ilse (medewerker adviesteam) wel aangeeft in haar interview, is bij deze leerprojecten de doelmatigheid soms een probleem. Sommige leerprojecten hebben een hele lange wachtlijst of de financiering ervan is vroeg in het jaar al op.⁸⁵ Dit kan natuurlijk ook een reden zijn waarom de leerprojecten weinig worden geadviseerd.

- **Elektronisch toezicht:**

Elektronisch toezicht wordt enkel geadviseerd wanneer het echt nodig is. Zoals de raadsonderzoekers aangeven is dit een ingrijpender middel. Daarom proberen zij eerst ouders te bewegen om de controle van een huisarrest te doen. Niet alle ouders zijn hier echter toe in staat, waardoor in sommige huishoudens er geen andere optie is. Tevens is bij deze bijzondere voorwaarden de haalbaarheid een probleem. Om

⁸⁴ Zie interview Thea, bijlage 9.

⁸⁵ Zie interview Ilse, bijlage 10.

elektronisch toezicht op te leggen moet namelijk een haalbaarheidsonderzoek worden gedaan. Soms is de tijd tussen het oppakken van de jeugdige verdachte en de voorgeleiding een kort tijdsbestek waardoor er simpelweg geen tijd is om elektronisch toezicht op te leggen. Ook is het bij elektronisch toezicht meer werk dan school- of werktijden veranderen. Dit ligt namelijk allemaal vast en dient dan gewijzigd te worden.

§4.6 – De conclusie

In dit hoofdstuk is nader gekeken naar de RvdK en haar schorsingsadvies. Allereerst is gekeken naar de taak van de RvdK. De RvdK verleent vroeghulp aan een jeugdige die is opgepakt door de politie. De medewerker van de RvdK bezoekt de jeugdige in de politiecel. Vervolgens neemt de medewerker contact op met ouders, school en eventuele hulpverlening. Daarna schrijven zij het schorsingsadvies voor de voorgeleiding. Voor het schorsingsadvies wordt gebruik gemaakt van het LIJ. Er kan gebruik worden gemaakt van de rapportage IVS 2A. Wanneer het verder uitgebreid moet worden, wordt gebruik gemaakt van de rapportage IVS 2B. Huisarrest, jeugdreclassering, contactverbod en meewerken aan een psychologisch onderzoek zijn de meest geadviseerde bijzondere voorwaarden. De jeugdreclassering ziet toe op de naleving van de bijzondere voorwaarden, waardoor zij onmisbaar zijn. Een huisarrest zorgt ervoor dat de jeugdige verdachte niet meer veel buiten is, waardoor hij geen contact meer kan hebben met antisociale jongeren. Met een psychologisch onderzoek kun je achterhalen of de jeugdige psychologische problemen heeft die behandeld moeten worden. Een contactverbod wordt veelvuldig opgelegd zodat het contact tussen medeverdachten kan worden doorbroken. Elektronisch toezicht, locatieverbod, middelenverbod, aanvaarden van intensieve begeleiding, het volgen van een leerproject, naar dagbesteding gaan en meewerken aan hulpverlening zijn bijzondere voorwaarden die weinig voorkomen. De raadsonderzoekers geven aan dat locatieverbod en middelenverbod erg afhankelijk zijn van de zaak. Elektronisch toezicht is lastig omdat daarvoor eerst een haalbaarheidsonderzoek gedaan dient te worden. Eén raadsonderzoeker geeft ook aan dat leerprojecten niet genoeg onder de aandacht liggen. Het is belangrijk dat de schorsingsvoorwaarden duidelijk zijn, zodat direct kan worden ingezet.

Hoofdstuk 5 – De rechter-commissaris en zijn schorsingsbeslissing

In dit hoofdstuk komt de taak van de rechter-commissaris en zijn schorsingsbeslissing aan bod. De rechter-commissaris is diegene die tijdens de voorgeleiding beslist of de jeugdige verdachte wel of niet wordt geschorst. Om de rol van de rechter-commissaris duidelijk te maken wordt allereerst in paragraaf 5.1 de taak van de rechter-commissaris uitgewerkt. Vervolgens wordt de visie van de rechter-commissaris op het advies van de RvdK uitgewerkt in paragraaf 5.2. Deze visie blijkt uit de interviews met drie rechter-commissarissen van de rechtbank Oost-Brabant locatie 's-Hertogenbosch. Ik heb ervoor gekozen om alleen rechter-commissarissen te interviewen van die rechtbank, omdat dat de rechtbank is waar de RvdK locatie 's-Hertogenbosch mee te maken heeft. In paragraaf 5.3 wordt gekeken in hoeveel zaken het advies van de RvdK overgenomen wordt door de rechter-commissaris. Vervolgens wordt in paragraaf 5.4 ingegaan op de veel opgelegde bijzondere voorwaarden, waarna in paragraaf 5.5 wordt uitgelegd waarom deze bijzondere voorwaarden zo vaak worden opgelegd. Dit moet eveneens blijken uit de interviews met de rechter-commissarissen. Daartegenover wordt in paragraaf 5.6 ingegaan op de weinig tot nooit opgelegde bijzondere voorwaarden, ook dan wordt in paragraaf 5.7 uitgelegd waarom deze bijzondere voorwaarden weinig worden opgelegd. Dit hoofdstuk wordt eveneens afgesloten met een conclusie. De gegevens voor paragraaf 5.3, 5.4 en 5.6 worden gehaald uit de tabel van het dossieronderzoek, zie hiervoor bijlage 15.

§5.1 – De taak van de rechter-commissaris

Jeugdige verdachten worden bij een vordering tot inbewaringstelling voorgeleid aan een rechter-commissaris die tevens kinderrechter is, op grond van art. 492 WvSv. De voorgeleiding is al toegelicht in paragraaf 3.1. De rechter-commissaris behandelt geen strafzaken op de zitting, maar speelt een rol in het vooronderzoek. Hij toetst de rechtmatigheid van de invezekeringstelling, beslist over de tenuitvoerlegging van de inbewaringstelling van de minderjarige, kan getuigen horen, deskundigen benoemen om verdachte te onderzoeken en eventueel toestemming geven voor de inzet van zware opsporingsmiddelen. Daarbij kan gedacht worden aan het aftappen van telefoongesprekken en huiszoekingen.⁸⁶

In jeugdzaken is de voorgeleiding bij de rechter-commissaris een heel belangrijk moment. Daar wordt namelijk besloten of de jeugdige naar een JJI gaat of de voorlopige hechtenis geschorst wordt. Daarom is het de taak van de rechter-commissaris om veel tijd en aandacht aan de voorgeleiding te besteden. Doorgaans duurt de voorgeleiding drie kwartier tot een uur.⁸⁷ Terwijl een voorgeleiding van een volwassene een half uur duurt.⁸⁸ De rechter-commissaris beslist aansluitend aan de voorgeleiding of zo spoedig mogelijk daarna. Indien het gaat om een strafzaak met meerdere jeugdige verdachten die voorgeleid worden, kan het noodzakelijk zijn eerst alle voorgeleidingen te houden alvorens te beslissen.

De rechter-commissaris heeft bij de voorgeleiding de taak om te kijken of de inbewaringstelling geschorst kan worden. Dit wordt veelvuldig toegepast in het jeugdstrafrecht.⁸⁹ Daarom is de voorgeleiding bij de rechter-commissaris een belangrijk beslissingsmoment in het gedragssturingsmechanisme van het jeugdstrafrecht. De rechter-commissaris beslist welke bijzondere voorwaarden de schorsing van de inbewaringstelling kunnen rechtvaardigen. De beïnvloeding van de jeugdige door het stellen van bijzondere voorwaarden blijft afhankelijk van de mogelijkheid om de naleving ervan te controleren.

⁸⁶ Richtlijn voor de juridische formulering van besluiten in raadsrapportages, Raad voor de Kinderbescherming 2015, p. 73.

⁸⁷ Bartels 2011, p. 146.

⁸⁸ Zie interview rechter-commissaris mr. De Leeuw, bijlage 11.

⁸⁹ Bartels 2011, p. 147.

Daarom dient de rechter-commissaris bij de voorgeleiding afspraken te maken over de controle. Dit kan met de ouders, gezinsvoogd, school, Bureau Jeugdzorg, Jeugdreclassering et cetera.⁹⁰

§5.2 – De visie van de rechter-commissaris op het advies van de RvdK

Voor deze paragraaf wordt gebruik gemaakt van de interviews met de rechter-commissarissen. Deze zijn te vinden in bijlage 11 tot en met 13.

De rechter-commissarissen zijn over het algemeen erg tevreden over de adviesrapportages van de RvdK. Zoals rechter-commissaris mr. De Leeuw aangeeft zijn de rapporten redelijk beknopt en ‘to the point’. Dit wordt als fijn ervaren.⁹¹ Rechter-commissarissen hebben natuurlijk ook altijd met tijdsdruk te maken. Zoals in paragraaf 5.1 al werd beschreven wordt voor een voorgeleiding drie kwartier gerekend, het voorbereiden van de zaak moet natuurlijk buiten die tijd worden gedaan. Er komt natuurlijk al een dossier van de politie wat ze moeten doornemen en daarbij dus ook nog een adviesrapportage van de RvdK. Zoals rechter-commissaris mr. De Leeuw aangeeft is het dan fijn dat de rapporten beknopt worden geschreven. Ook rechter-commissaris mr. De Klerk geeft aan dat zij de werkwijze van de RvdK van de laatste jaren als prettig ervaart.⁹² Hiermee doelt zij op het hanteren van het LIJ. De dubbelingen die voorheen nog wel eens voorkwamen zijn nu grotendeels verdwenen. Waardoor ook zij aangeeft dat de rapporten goed inzichtelijk zijn. De leefgebieden worden goed uitgevraagd. De adviesrapportages geven een indruk op het gebied van de leefsituatie, dagbesteding, school en de achtergrond van de minderjarige (vrienden, eerdere contacten met politie en/of justitie en het gehalte van deze contacten). Hierdoor krijgen de rechter-commissarissen een goede indruk van de minderjarige verdachte.

Het minpunt dat alle drie de rechter-commissarissen naar voren brengen in het interview gaat over de voorgeleiding. Zij geven aan het verschil te merken wanneer een raadsonderzoeker naar de voorgeleiding komt met het rapport van iemand anders. De opsteller van het rapport zit veel beter in de zaak. Rechter-commissaris mr. De Iding geeft aan dat de ene raadsonderzoeker dan wel precies weet waar het over gaat en ad-hoc reageert op eventuele nieuwe informatie die bij de voorgeleiding naar boven komt. Bij sommige raadsonderzoekers is dit echter minder, waardoor zij ook minder gevat reageren op nieuwe informatie. Dit ervaren de rechter-commissarissen als een minpunt.⁹³

§5.3 – In hoeveel gevallen wordt het advies van de RvdK overgenomen?

Deze paragraaf zal worden onderverdeeld in twee subparagrafen. Hier heb ik voor gekozen omdat ik de informatie voor deze paragraaf uit de interviews met de rechter-commissarissen en het dossieronderzoek heb gehaald. Paragraaf 5.3.1 gaat over het dossieronderzoek en paragraaf 5.3.2 gaat over de interviews.

§5.3.1 – Het dossieronderzoek

Voor deze paragraaf is gekeken naar de tabel in bijlage 15, daarin zijn de resultaten van het dossieronderzoek gebruikt. In bijlage 15 is tabel 1a, 1b en 1c uitgewerkt.

In tabel 1a zijn vier kindzaken verwerkt waarin het instrument IVS 2A is gebruikt. Van de vier kindzaken is in één kindzaak het advies van de RvdK overgenomen. In dit geval is het advies van de RvdK in zijn geheel overgenomen. Dat wil zeggen het advies om te schorsen met de genoemde schorsende bijzondere voorwaarden.

⁹⁰ Bartels 2011, p. 147.

⁹¹ Zie interview rechter-commissaris mr. De Leeuw, bijlage 11.

⁹² Zie interview rechter-commissaris mr. De Klerk, bijlage 12.

⁹³ Zie interview rechter-commissaris mr. Iding, bijlage 13.

In tabel 1b zijn 28 kindzaken verwerkt waarin het instrument IVS 2B is gebruikt. Van de 28 kindzaken zijn in 24 kindzaken het advies van de RvdK overgenomen. In zes kindzaken ging het om het advies om de inbewaringstelling niet te schorsen, wat is overgenomen door de rechter-commissaris. In achttien kindzaken ging het om het advies om de inbewaringstelling wel te schorsen. Deze overgenomen adviezen kunnen nog onderverdeeld worden als volgt:

- Beslissing rechter-commissaris volledig conform advies RvdK (inclusief de genoemde bijzondere voorwaarden): zes kindzaken
- Beslissing rechter-commissaris redelijk conform advies RvdK (enkele bijzondere voorwaarden toegevoegd): acht kindzaken
- Beslissing rechter-commissaris redelijk conform advies RvdK (minder bijzondere voorwaarden): vier kindzaken

In tabel 1c zijn zes kindzaken verwerkt waarin de adviesrapportage voor de eerste raadkamer was. Van de zes kindzaken zijn in vijf kindzaken het advies van de RvdK overgenomen. In één kindzaak ging het om het advies om de inbewaringstelling niet te schorsen, wat is overgenomen door de rechter-commissaris. In vier kindzaken ging het om het advies om de inbewaringstelling wel te schorsen. Deze overgenomen adviezen kunnen eveneens nog onderverdeeld worden als volgt:

- Beslissing rechter-commissaris volledig conform advies RvdK (inclusief de genoemde bijzondere voorwaarden): drie kindzaken
- Beslissing rechter-commissaris redelijk conform advies RvdK (enkele bijzondere voorwaarden toegevoegd): twee kindzaken

In totaal zijn er dus 38 kindzaken onderzocht. Waarvan in 30 kindzaken het advies van de RvdK is overgenomen. Dan gaat het om een percentage van 79.

§5.3.2 – De interviews

In deze paragraaf wordt uitgewerkt in hoeveel zaken de rechter-commissarissen denken dat ze meegaan in het advies van de RvdK. Rechter-commissaris mr. De Leeuw zat erg dichtbij het percentage wat uit het dossieronderzoek is gekomen. Hij geeft aan dat hij denkt dat hij in 80% van de zaken meegaat in het advies van de RvdK.⁹⁴ Dat zit natuurlijk héél dicht bij 79%. Rechter-commissaris mr. De Klerk geeft ook aan dat hun uitgangspunt is om het advies van de RvdK te volgen. Waardoor zij denkt dat zij het advies van de RvdK erg vaak volgen. Eens in de zoveel tijd zal het voorkomen dat het advies niet gevolgd zal worden, geeft zij aan.⁹⁵ De reden dat het advies van de RvdK niet gevolgd kan worden zit hem vaak in het feit dat de ernst van het feit verkeerd wordt ingeschat. Zoals rechter-commissaris mr. De Klerk aangeeft is dat ook lastig voor de RvdK. De RvdK adviseert namelijk vanuit het pedagogisch oogpunt. Rechter-commissaris mr. Iding geeft in zijn interview ook aan dat het soms voorkomt dat een huisarrest wordt geadviseerd door de RvdK, terwijl dit niet haalbaar is. Zoals hij aangeeft moeten ouders hun kind wel kunnen stimuleren gedurende het huisarrest, waarvoor enige overwicht is vereist. Wanneer dat niet aanwezig is besluit hij de minderjarige niet te schorsen.⁹⁶

§5.4 – Veel opgelegde bijzondere voorwaarden

In deze paragraaf ga ik in op de vaak opgelegde bijzondere voorwaarden. Ik verdeel deze paragraaf in de uitkomsten van het dossieronderzoek en de uitkomsten uit de interviews. In paragraaf 5.4.1 worden de bijzondere voorwaarden besproken die volgens het dossieronderzoek vaak worden opgelegd. Vervolgens wordt in paragraaf 5.4.2 besproken welke bijzondere voorwaarden volgens de rechter-commissarissen zelf regelmatig worden

⁹⁴ Zie interview rechter-commissaris mr. De Leeuw, bijlage 11.

⁹⁵ Zie interview rechter-commissaris mr. De Klerk, bijlage 12.

⁹⁶ Zie interview rechter-commissaris mr. Iding, bijlage 13.

opgelegd. Voor deze subparagrafen is eveneens gebruik gemaakt van de tabel in bijlage 15 en de interviewverslagen in bijlagen 11 tot en met 13.

§5.4.1 – Het dossieronderzoek

Als je de kindzaken van tabel 1a, 1b en 1c bij elkaar optelt waarin de rechter-commissaris de inbewaringstelling heeft geschorst met bijzondere voorwaarden, kom je uit op 26 kindzaken. Uit deze zaken is geïnventariseerd welke bijzondere voorwaarden vaak worden opgelegd. Hieronder zullen deze bijzondere voorwaarden puntsgewijs worden weergegeven, met daarbij hoeveel keer zij zijn geadviseerd in deze 26 kindzaken.

- **Huisarrest: 21**
 - Aan het huisarrest is een duur verbonden: 12
 - Aan het huisarrest is geen duur verbonden: 9
- **Jeugdreclassering: 24**
- **Contactverbod: 17**
 - Contactverbod met medeverdachten: 11
 - Contactverbod met slachtoffer: 2
 - Contact met medeverdachten en slachtoffer: 4
- **Meewerken met PO (psychologisch onderzoek): 10**

Deze vier bijzondere voorwaarden komen uit het dossieronderzoek als de meest opgelegde bijzondere voorwaarden. Ook hieruit zie je dat het advies van de RvdK vaak wordt overgenomen. De meest opgelegde bijzondere voorwaarden zijn namelijk dezelfde als de meest geadviseerde bijzondere voorwaarden. Deze zijn genoemd in paragraaf 4.2.1. Zoals je kunt zien wordt de jeugdreclassering in bijna alle kindzaken opgelegd. Bij het huisarrest is ook gekeken in hoeveel gevallen het huisarrest wordt opgelegd met een bepaalde duur, bijvoorbeeld 6 weken, en in hoeveel gevallen er geen duur wordt verbonden aan het huisarrest in het advies. Zoals je kunt zien wordt er in de meeste adviezen een duur verbonden aan het huisarrest. Dat is erg fijn. Uit paragraaf 4.2.1 blijkt dat aan de geadviseerde huisarresten vaak geen duur verbonden wordt. Aangezien het toch een ingrijpend middel is, is het van belang dat daar wel een duur aan verbonden wordt. Wat in het grootste gedeelte van de kindzaken dus ook gedaan wordt, zoals uit het dossieronderzoek blijkt. Bij het contactverbod is ook gekeken in hoeveel gevallen het een contactverbod betreft voor de medeverdachten, het slachtoffer of beiden. Daarbij zie je dat het in de meeste beschikkingen een contactverbod met medeverdachten betreft.

§5.4.2 – De interviews

In deze paragraaf gaan we kijken welke bijzondere voorwaarden de rechter-commissarissen denken dat ze het meest opleggen. Dit blijkt uit de afgenomen interviews, welke terug te vinden zijn in bijlagen 11 tot en met 13.

Alle rechter-commissarissen geven wel aan dat de jeugdreclassering een vaak opgelegde bijzondere voorwaarde is. Dat blijkt ook uit het dossieronderzoek. Huisarrest wordt eveneens door twee rechter-commissarissen genoemd als een vaak opgelegde bijzondere voorwaarde. Ook dat correspondeert met de vorige subparagraaf. In 21 van de 26 kindzaken is namelijk een huisarrest opgelegd. Het contactverbod met medeverdachte wordt eveneens door alle drie de rechter-commissarissen genoemd als een veel opgelegde bijzondere voorwaarde. Dit blijkt ook uit het dossieronderzoek. Wat opvallend is, is dat twee rechter-commissarissen het locatieverbod noemen als een veel opgelegde bijzondere voorwaarde. Terwijl uit het dossieronderzoek blijkt dat dit een weinig oplegde bijzondere voorwaarde is. Dit wordt uitgewerkt in de volgende paragraaf. Het meewerken met psychologisch onderzoek komt in de interviews helemaal niet naar voren.

§5.5 – Waarom worden deze bijzondere voorwaarden vaak opgelegd?

In deze paragraaf wordt de reden toegelicht waarom deze bijzondere voorwaarden vaak worden opgelegd, uitgewerkt. Deze gegevens worden eveneens gehaald uit de interviews met de rechter-commissarissen. Die zijn te vinden in bijlage 11 tot en met 13.

De vaak opgelegde bijzondere voorwaarden zullen puntsgewijs worden toegelicht met de achterliggende gedachte van het vaak opleggen ervan.

- **Jeugdreclassering:**
Jeugdreclassering heb je nodig om toezicht te hebben op de naleving van de schorsende bijzondere voorwaarden. De reden waarom deze bijzondere voorwaarde vaak wordt opgelegd is daarmee omvat. Om het effect van de schorsing met bijzondere voorwaarden te houden moet de naleving daarvan natuurlijk gecontroleerd worden.
- **Contactverbod en huisarrest:**
Zoals rechter-commissaris mr. Iding aangeeft zijn deze bijzondere voorwaarden in de vele zaken passend, waardoor zij vaak opgelegd worden.⁹⁷ Zoals in paragraaf 4.3 ook is uitgewerkt is een voordeel van het huisarrest dat de focus van de jeugdige enkel en alleen bij school en/of werk en hulpverlening ligt.
- **Meewerken met PO (psychologisch onderzoek):**
Deze bijzondere voorwaarde werd door de rechter-commissarissen niet genoemd als een vaak opgelegde bijzondere voorwaarde. Waardoor de achterliggende gedachte hiervoor niet naar voren is gekomen in de interviews. Te denken valt wel aan de reden die de raadsonderzoekers gaven, welke in paragraaf 4.3 is uitgewerkt. Als een jeugdige verdachte psychische problemen heeft zal het straffen en de dagbesteding oppakken enkel niet helpen. Deze jeugdige zal dan ook een behandeling nodig hebben.

§5.6 – Weinig tot nooit opgelegde bijzondere voorwaarden

In deze paragraaf gaan we kijken naar de weinig tot nooit opgelegde bijzondere voorwaarden. Deze gegevens heb ik eveneens gehaald uit de interviews en het dossieronderzoek. In subparagraaf 5.6.1 ga ik in op het dossieronderzoek en in subparagraaf 5.6.2 ga ik in op de interviews.

§5.6.1 – Het dossieronderzoek

Als je de kindzaken van tabel 1a, 1b en 1c bij elkaar optelt waarin de rechter-commissaris de inbewaringstelling heeft geschorst met bijzondere voorwaarden, kom je uit op 26 kindzaken. Uit deze zaken is geïnventariseerd welke bijzondere voorwaarden weinig tot nooit worden opgelegd. Hieronder zullen deze bijzondere voorwaarden puntsgewijs worden weergegeven, met daarbij hoeveel keer zij zijn geadviseerd in deze 26 kindzaken.

- **Intensieve begeleiding aanvaarden:** 3
 - Meewerken ITB-Criem: 1
 - Meewerken ITB Harde Kern: 2
- **Het volgen van een leerproject:** 4
 - T.O.M. project: 1
 - Meewerken MST: 3
- **Naar dagbesteding gaan:** 0
- **Meewerken hulpverlening:** 0
- **Elektronisch toezicht:** 2
- **Middelenverbod:** 0
- **Locatieverbod:** 1

⁹⁷ Zie interview rechter-commissaris mr. Iding, bijlage 13.

Deze zeven bijzondere voorwaarden worden weinig tot nooit opgelegd blijkt uit het dossieronderzoek. Om tot deze zeven bijzondere voorwaarden te komen is gekeken naar paragraaf 3.3.2. Daarin staat welke bijzondere voorwaarden mogelijk zijn op grond van de wet. In paragraaf 5.4.2 werd nog duidelijk dat twee rechter-commissarissen dachten dat het locatieverbod een veel opgelegde bijzondere voorwaarde was. Uit het dossieronderzoek is echter bleken dat een locatieverbod erg weinig wordt opgelegd. Van de 26 kindzaken is het locatieverbod maar in één kindzaak opgelegd. De reden waarom deze bijzondere voorwaarden weinig tot nooit worden opgelegd zal in paragraaf 5.7 worden uitgewerkt.

§5.6.2 – De interviews

In deze paragraaf gaan we kijken welke bijzondere voorwaarden de rechter-commissarissen denken dat ze weinig tot nooit opleggen. Dit blijkt uit de afgenomen interviews, welke terug te vinden zijn in bijlagen 11 tot en met 13.

Rechter-commissaris mr. De Leeuw geeft aan dat er weinig gebruik wordt gemaakt van elektronisch toezicht. Volgens hem heeft dit te maken met de haalbaarheid van elektronisch toezicht.⁹⁸ Rechter-commissaris mr. Iding geeft aan dat hij een middelenverbod niet vaak inzet. Hij doelt hier op een middelenverbod bij verslaafden. Een middelenverbod heeft namelijk geen nut bij verslaafden, aangezien zij eerst behandeld moeten worden.⁹⁹

De informatie die uit de interviews is gekomen ten aanzien van de weinig opgelegde bijzondere voorwaarden is summier tegenover de informatie uit het dossieronderzoek. In de interviews worden maar twee bijzondere voorwaarden genoemd. Terwijl uit het dossieronderzoek blijkt dat er zeven bijzondere voorwaarden weinig worden opgelegd.

§5.7 – Waarom worden deze bijzondere voorwaarden weinig tot nooit opgelegd?

In deze paragraaf wordt de reden waarom de bijzondere voorwaarden, genoemd in paragraaf 5.6, weinig worden opgelegd uitgewerkt. Deze gegevens worden eveneens gehaald uit de interviews met de rechter-commissarissen. Deze zijn te vinden in bijlagen 11 tot en met 13.

De weinig opgelegde bijzondere voorwaarden zullen puntsgewijs worden toegelicht met de achterliggende gedachte van het weinig opleggen ervan.

- **Elektronisch toezicht:**

Rechter-commissaris mr. De Leeuw geeft aan dat het elektronisch toezicht te weinig wordt toegepast, omdat de haalbaarheid van het elektronisch toezicht lastig is. De Jeugdreclassering zal een haalbaarheidsonderzoek moeten doen wat erg veel tijd vergt. Het is in principe een prima middel om iemand te beperken in zijn vrijheid. Als het thuis niet lukt kan een huisarrest met elektronisch toezicht toch doorgang vinden. Het moet echter niet méér gebruikt worden dan nodig is. In de zaken waar de ouders de controle over een huisarrest kunnen doen, gaat daar de voorkeur naar uit. Dat zal ook een reden zijn waarom het elektronisch toezicht niet vaak aan de orde is.¹⁰⁰

- **Middelenverbod:**

Rechter-commissaris mr. Iding geeft aan dat een middelenverbod bij verslaafden niet haalbaar is. Als je een verslaafde een verbod op gaat leggen gaat dat simpelweg niet lukken. Diegene zal eerst behandeld moeten worden voor zijn of haar verslavingsproblematiek, voordat een verbod voor hen kan werken.¹⁰¹

⁹⁸ Zie interview rechter-commissaris mr. De Leeuw, bijlage 11.

⁹⁹ Zie interview rechter-commissaris mr. Iding, bijlage 13.

¹⁰⁰ Zie interview rechter-commissaris mr. De Leeuw, bijlage 11.

¹⁰¹ Zie interview rechter-commissaris mr. Iding, bijlage 13.

- **Intensieve begeleiding aanvaarden, het volgen van een leerproject, naar dagbesteding gaan, meewerken hulpverlening en locatieverbod:**

Deze bijzondere voorwaarden zijn niet naar voren gekomen in het interview met de rechter-commissarissen. Als we kijken naar het verband tussen het advies van de RvdK en het besluit van de rechter-commissaris, is het wel logisch dat deze bijzondere voorwaarden weinig worden opgelegd. Deze bijzondere voorwaarden worden namelijk ook erg weinig geadviseerd door de RvdK. De raadsonderzoekers geven hiervoor als reden dat de bijzondere voorwaarden niet bekend genoeg zijn (bijvoorbeeld begeleiding, leerproject et cetera). Tevens geven de raadsonderzoekers aan dat een bijzondere voorwaarde zoals een locatieverbod erg zaakafhankelijk is, waardoor deze alleen geadviseerd kan worden bij een zaak waarop een locatieverbod van toepassing is en dat komt niet erg vaak voor. Deze informatie is terug te vinden in paragraaf 4.5.

§5.8 – De conclusie

Dit hoofdstuk is begonnen met een paragraaf waarin de taak van de rechter-commissaris is uitgewerkt. De rechter-commissaris heeft de taak om de rechtmatigheid van de invezekeringstelling te toetsen. Hij beslist over de tenuitvoerlegging van de inbewaringstelling van de minderjarige, hij kan getuigen horen, deskundige benoemen om verdachte te onderzoeken en de rechter-commissaris verleent eventueel toestemming voor de inzet van zware opsporingsmiddelen. Bij de voorgeleiding van een jeugdige verdachte heeft de rechter-commissaris de taak om te kijken of de inbewaringstelling geschorst kan worden. De rechter-commissaris beslist onder welke bijzondere voorwaarden de jeugdige verdachte kan worden geschorst. De RvdK brengt advies uit aan de rechter-commissaris over een eventuele schorsing met bijzondere voorwaarden. Uit paragraaf 5.2 is gebleken dat de rechter-commissarissen tevreden zijn over de rapportages van de RvdK. Door het gebruik van het LIJ zijn de rapportages beknopt en 'to the point'. De rechter-commissarissen zouden wel liever de opsteller van het rapport bij de voorgeleiding treffen. Vervolgens komt in paragraaf 5.3 naar voren dat de rechter-commissarissen veel waarde hechten aan de adviesrapportages van de RvdK. Het advies van de RvdK wordt zelfs in 79% van de onderzochte kindzaken overgenomen. De rechter-commissarissen geven zelf in de interviews ook aan dat zij vaak meegaan in het advies van de RvdK. Uit paragraaf 5.4 is gebleken dat de rechter-commissarissen veelvuldig gebruik maken van het huisarrest, toezicht van jeugdreclassering, contactverbod en meewerken aan een psychologisch onderzoek. Jeugdreclassering is natuurlijk van belang omdat zij toezien op de naleving van de schorsende voorwaarden. Een huisarrest houdt de jeugdige verdachte van de straat, wat hem ervan weerhoudt contact te hebben met antisociale jongeren. Een contactverbod wordt voornamelijk opgelegd met het oog op een contactverbod met medeverdachten, zij hebben natuurlijk in elkaars bijzijn het plegen van het delict bedacht. Het is opmerkelijk dat één rechter-commissaris aangeeft dat hij een locatieverbod veelvuldig toepast, terwijl uit het dossieronderzoek blijkt dat een locatieverbod erg weinig wordt opgelegd. In paragraaf 5.6 is vervolgens aan bod gekomen dat een locatieverbod, middelenverbod, elektronisch toezicht, het aanvaarden van intensieve begeleiding, het volgen van een leerproject, naar dagbesteding gaan, en meewerken aan hulpverlening weinig worden opgelegd door rechter-commissarissen. Het weinig opleggen van elektronisch toezicht heeft te maken met het feit dat de haalbaarheid van dit middel erg lastig is. Ook wordt geprobeerd dit middel te voorkomen door de controle van ouders. Het is typisch dat de veel opgelegde bijzondere voorwaarden en de weinig opgelegde bijzondere voorwaarden identiek zijn aan de veel geadviseerde bijzondere voorwaarden en de weinig geadviseerde bijzondere voorwaarden. Deze zijn weergegeven in hoofdstuk 4.

Hoofdstuk 6 – De creativiteit van de Raad voor de Kinderbescherming

In dit hoofdstuk komt de creativiteit van de RvdK aan bod. In paragraaf 6.1 wordt uitgewerkt of de RvdK alle mogelijkheden die de wet biedt benut. Om dit te kunnen analyseren wordt in subparagraaf 6.1.1 een korte terugblik geworpen op de mogelijkheden van de wet. Vervolgens wordt in subparagraaf 6.1.2 een korte terugblik geworpen op de bijzondere voorwaarden die de RvdK vaak gebruikt. Deze gegevens zijn uitgebreid uitgewerkt in paragraaf 4.2, welke uit het dossieronderzoek zijn gebleken. In subparagraaf 6.1.3 zal dan worden uitgewerkt welke mogelijkheden, van de wet, de RvdK niet benut. Ten slotte zal in paragraaf 6.2 de creativiteit van de RvdK aan de orde komen. De gegevens hiervoor zullen gehaald worden uit de interviews met de raadsonderzoekers¹⁰² en het dossieronderzoek¹⁰³. Dit hoofdstuk zal, net als alle andere hoofdstukken, worden afgesloten met een conclusie.

§6.1 – Benut de RvdK in zijn advies alle mogelijkheden van artikel 27 besluit t.j. 1994?

Om te kunnen kijken of de RvdK al zijn mogelijkheden benut, moeten wel alle mogelijkheden op een rijtje worden gezet. Dit wordt als eerste gedaan in paragraaf 6.1.1. Vervolgens wordt in subparagraaf 6.1.2 op een rijtje gezet welke bijzondere voorwaarden de RvdK vaak gebruikt in de adviesrapportages. In subparagraaf 6.1.3 worden deze gegevens langs elkaar gelegd en uitgewerkt of de RvdK alle mogelijkheden van de wet benut.

§6.1.1 – De mogelijkheden van artikel 27 besluit t.j. 1994

In paragraaf 3.3.2 zijn de mogelijkheden, voor het opleggen van bijzondere schorsende voorwaarden, uitgebreid uitgewerkt. Deze zullen hieronder nog kort worden opgesomd.

In art. 27 lid 1 Bjt 1994 zijn de bijzondere voorwaarden die verbonden kunnen worden aan de schorsing van de voorlopige hechtenis opgesomd. Dit zijn de volgende bijzondere voorwaarden:

1. De verdachte moet zich gedurende een door de rechter te bepalen termijn houden aan de aanwijzingen van de jeugdreclassering, ook indien deze aanwijzingen inhouden dat de jeugdige zich onder behandeling van een bepaalde deskundige of bepaalde instantie zal stellen;
2. het aanvaarden van intensieve begeleiding;
3. het volgen van een leerproject van ten hoogste 120 uren;
4. op een bepaald tijdstip of gedurende een bepaalde periode op een bepaalde locatie aanwezig te zijn;
5. zich op bepaalde tijdstippen te melden bij een bepaalde instantie (meldplicht);
6. een verbod contact te leggen of te laten leggen met bepaalde personen of instellingen (contactverbod);
7. een verbod om zich op of in de directe omgeving van een bepaalde locatie te bevinden (locatieverbod);
8. een verbod op het gebruik van verdovende middelen of alcohol en de verplichting ten behoeve van de naleving van dit verbod mee te werken aan bloedonderzoek of urineonderzoek (middelenverbod);
9. andere bijzondere voorwaarden, het gedrag van de jeugdige betreffende.

§6.1.2 – De vaak gebruikte bijzondere voorwaarden door de RvdK in de adviesrapportages

In paragraaf 4.2.1 zijn de bijzondere voorwaarden die de RvdK in de adviesrapportages vaak gebruikt al uitgebreid uitgewerkt. Deze zullen hier nog kort worden opgesomd.

De volgende bijzondere voorwaarden worden vaak gebruikt in de adviesrapportages van de RvdK:

- Huisarrest

¹⁰² Bijlagen 2 tot en met 9.

¹⁰³ Bijlage 15.

- Jeugdreclassering
- Contactverbod (voornamelijk met medeverdachten)
- Meewerken met PO

Uit het dossieronderzoek is gebleken dat deze bijzondere voorwaarden vaak worden gebruikt in de adviesrapportages van de RvdK.

§6.1.3 – De wet versus praktijk

Wanneer je subparagraaf 6.1.1 en 6.1.2 vergelijkt zie je dat de RvdK zeker niet alle mogelijkheden van de wet voldoende benut. Er zijn meer mogelijkheden in subparagraaf 6.1.1 genoemd, dan in subparagraaf 6.1.2 aan bod komen als veel gebruikte bijzondere voorwaarden.

Uit de vergelijking blijkt dat de volgende bijzondere voorwaarden, die genoemd worden in de wet, onvoldoende worden benut.

- Het aanvaarden van intensieve begeleiding
- Het volgen van een leerproject
- Locatieverbod
- Meldplicht
- Middelenverbod
- De restcategorie van de bijzondere voorwaarden, het gedrag van de jeugdige betreffende.

Dit is eveneens naar voren gekomen in paragraaf 4.4. Daarin zijn de eerste vijf genoemde bijzondere voorwaarden ook toegelicht als door de RvdK weinig gebruikte bijzondere voorwaarden.

In de interviews gaf één raadsonderzoek aan dat zij zelf ook vindt dat het gebruik van leerprojecten bij bijzondere voorwaarden onvoldoende wordt benut.¹⁰⁴ Uit de interviews met de raadsonderzoekers is ook gebleken dat de restcategorie van de bijzondere voorwaarden weinig gebruikt wordt. Daar zouden de raadsonderzoekers hun creativiteit kunnen uiten. Er wordt ook aangegeven dat deze restcategorie nog onderbelicht is.¹⁰⁵

§6.2 – De creativiteit van de RvdK

Bij de restcategorie van art. 27 Btj 1994 komt de creativiteit ten aanzien van bijzondere voorwaarden aan bod. Zoals uit subparagraaf 6.1.3 en de interviews met de raadsonderzoekers al is gebleken, wordt deze restcategorie weinig gebruikt.

Om de raadsonderzoeker inzicht te geven in de mogelijkheden van deze restcategorie som ik hier wat creatieve bijzondere voorwaarden op. Voorbeelden van creatieve bijzondere voorwaarden:

- *Niet weglopen van huis en/of school*
Wanneer de jeugdige verdachte het gebruik heeft om vaak van huis en/of school weg te lopen, om zo 'moeilijkheden' te ontlopen. Kan dit een passende bijzondere voorwaarde zijn.¹⁰⁶
- *Niet werken bij huidige werkgever*
Wanneer het baantje wat de jeugdige verdachte heeft ongunstige werktijden heeft. Als de jeugdige door het werk altijd laat afgewerkt is, krijgt de jeugdige de gelegenheid om 's avonds toch nog in contact te komen met antisociale jongeren. Dat wil je voorkomen met een huisarrest. In deze gevallen kan zinvol zijn om het werk bij de huidige werkgever daardoor te verbieden.

¹⁰⁴ Zie interview Ellen, bijlage 3.

¹⁰⁵ Zie interview Anneke, bijlage 4.

¹⁰⁶ Bijlage 15, tabel 1b.

- *Avondklok*
Deze bijzondere voorwaarde kwam naar voren in het interview met raadsonderzoeker Ellen.¹⁰⁷ Wanneer jeugdige op zoek moet naar een passende dagbesteding is een huisarrest, wat vaak geadviseerd wordt, niet handig. Dan wordt het voor de jeugdige lastig om een passende dagbesteding te vinden. Door een avondklok voorkom je wel dat de jeugdige 's avonds naar buiten gaat en in contact kan komen met antisociale jongeren.
- *Verbod voor kijken seksueel getinte filmpjes*
Deze bijzondere voorwaarde kwam naar voren in het interview met raadsonderzoek Eveline.¹⁰⁸ Hieraan kun je denken als je te maken hebt met een zedendelict. De jeugdige verdachte kan namelijk gestimuleerd worden of op gedachte gebracht worden door seksueel getinte filmpjes. Dit is natuurlijk erg afhankelijk van de zaak.
- *Het zich beschikbaar stellen voor het onderzoek*
Dit zou een passende bijzondere voorwaarde kunnen zijn wanneer je bang bent dat de jeugdige verdachte niet mee wil werken aan het onderzoek.
- *Een verbod op het gebruik van een telefoon/sociale media*
Dit zou een passende bijzondere voorwaarde kunnen zijn wanneer het een zaak betreft waarin het slachtoffer bijvoorbeeld werd benaderd via de sociale media of een andere communicatiemiddel op een telefoon.
- *Het innemen van medicatie*
Hier kan sprake van zijn wanneer het bijvoorbeeld een jeugdige verdachte betreft die gediagnosticeerd is met ADHD en daar medicatie voor heeft. Als de jeugdige deze medicatie niet altijd of onjuist neemt kan de ADHD duidelijker aanwezig zijn. Als het gepleegde delict samenhangt met de ADHD, kun je overwegen om het nemen van de medicatie te verplichten.
- *Het verbinden van een coach/mentor uit het eigen netwerk*
Wanneer de jeugdige verdachte behoefte heeft aan sturing/coaching in het dagelijks leven, kun je iemand uit het eigen netwerk daarvoor inzetten. Bijvoorbeeld een oom, tante, neef of nicht. Het voordeel van iemand uit het eigen netwerk is dat de jeugdige verdachte daar al een vertrouwensband mee heeft.
- *Het meewerken aan slachtoffer-dader bemiddeling*
Wanneer slachtoffer veel behoefte heeft aan een gesprek met de verdachte en verdachte houdt dit af. Als de jeugdige verdachte dan ook nog weinig besef heeft en verantwoording neemt van wat hij heeft gedaan, kan een slachtoffer-dader gesprek hierbij helpen en de jeugdige verdachte inzicht geven.
- *Het verblijven in een jeugdzorginstelling*
Wanneer huisarrest niet mogelijk is, omdat bijvoorbeeld het toezicht daar ontbreekt. Als verdachte structuur, dagbesteding en begeleiding/behandeling nodig heeft. Wanneer verdachte vaak wegloopt kan er ook gekozen worden voor een gesloten instelling. Dan is er wel een machtiging van een civiele rechter nodig.

Dit zijn voorbeelden van schorsende bijzondere voorwaarden die een geheugensteuntje kunnen zijn voor aankomende kindzaken. Voor de raadsonderzoekers heb ik een factsheet geschreven, zie bijlage 16. In deze factsheet zijn de algemene voorwaarden uitgeschreven, zodat ook deze volledig en altijd in het advies staan. Vervolgens zijn ook de bijzondere voorwaarden uitgeschreven, zodat ook deze volledig en altijd in het advies worden beschreven. Ten slotte zijn in de factsheet voorbeelden van bijzondere voorwaarden voor de restcategorie opgenomen.

¹⁰⁷ Zie interview Ellen, bijlage 3.

¹⁰⁸ Zie interview Eveline, bijlage 7.

§6.3 – De conclusie

In dit hoofdstuk zijn kort nog even de mogelijkheden die de wet biedt voor de schorsende bijzondere voorwaarden aan bod gekomen. Daarna zijn nog kort de veel geadviseerde bijzondere voorwaarden opgesomd. De vergelijking hiervan leert ons dat de RvdK niet alle mogelijkheden, die de wet hen biedt, optimaal benut. Vooral de restcategorie, bijzondere voorwaarden het gedrag van de jeugdige betreffende, wordt nauwelijks gebruikt door de RvdK. Om de raadsonderzoekers hier iets meer in thuis te brengen, zijn in paragraaf 6.2 verschillende creatieve bijzondere voorwaarden genoemd. Deze creatieve mogelijkheden kunnen de raadsonderzoekers handvaten geven om zelf creatiever te gaan denken of de genoemde mogelijkheden te gebruiken in de toekomst. Deze mogelijkheden zijn opgenomen in een factsheet wat een handzaam product is dat de raadsonderzoekers kunnen gebruiken bij het schrijven van de adviesrapportages.

Hoofdstuk 7 – Conclusies en aanbevelingen

Dit is het laatste hoofdstuk van dit onderzoeksrapport. In dit hoofdstuk zullen de conclusies van het gehele onderzoek worden uitgewerkt. De conclusies zullen in paragraaf 7.1 worden weergegeven. Het onderzoeksrapport is geschreven aan de hand van deelvragen. Deze deelvragen zijn onderverdeeld in juridische deelvragen en praktijkdeelvragen. Daarom kies ik ervoor de conclusies ook onder te verdelen in de juridische conclusies en de praktijkconclusies. In subparagraaf 7.1.1 komen de conclusies aan de hand van de juridische deelvragen aan bod en in subparagraaf 7.1.2 komen de conclusies aan de hand van de praktijkdeelvragen aan bod. Vervolgens zullen in paragraaf 7.2 de aanbevelingen die voortvloeien uit het onderzoek worden weergegeven. De conclusies en aanbeveling zijn de beantwoording van de centrale vraag, die centraal staat in dit onderzoek. De centrale vraag luidt als volgt: *Welke aanbevelingen kunnen aan de RvdK locatie 's-Hertogenbosch worden gegeven over hun advisering van bijzondere voorwaarden bij de schorsing van de voorlopige hechtenis, met het oog op het uitgangspunt dat zij een zo goed mogelijk schorsingsadvies kunnen uitbrengen?* De aanbevelingen staan in paragraaf 7.2.

§7.1 – De conclusies uit het onderzoek

In deze paragraaf komen eerst de conclusies aan de hand van de juridische deelvragen naar voren en vervolgens de conclusies aan de hand van de praktijkdeelvragen.

§7.1.1 – De conclusies aan de hand van de juridische deelvragen

Het jeugdstrafrecht is van toepassing op jongens en meiden tot de leeftijd van 18 jaar. Dit is de bovengrens van het jeugdstrafrecht. Er is sprake van een flexibele bovengrens. Dat betekent enerzijds dat 16- en 17-jarigen, in bepaalde gevallen, met het commune strafrecht vervolgd kunnen worden, maar anderzijds dat het jeugdstrafrecht, onder bepaalde omstandigheden, ook kan worden toegepast op jongvolwassenen tot 23 jaar. Het belang van het kind heeft een belangrijke plaats in het jeugdstrafrecht. Het jeugdstrafrecht heeft een pedagogisch karakter. Speciale preventie staat daarbij voorop. Daarmee wordt bedoeld de verbetering van de opvoedsituatie ter voorkoming van recidive.

De voorlopige hechtenis is een strafvorderlijk dwangmiddel dat ook kan worden toegepast bij jeugdigen. Hiervoor dient te zijn voldaan aan de wettelijke criteria. Er moet in de eerste plaats sprake zijn van ernstige bezwaren tegen de verdachte. Verder moet er sprake zijn van een geval waarvoor voorlopige hechtenis open staat. Tevens dient er een grond voor de voorlopige hechtenis te zijn. Ten slotte mag de anticipatietoets de voorlopige hechtenis niet in de weg staan. De gronden voor de voorlopige hechtenis zijn: vluchtgrond, ernstig geschokte rechtsorde, grote recidivegrond, kleine recidivegrond, onderzoeksgrond en de snelrechtgrond. Voorlopige hechtenis bestaat uit de inbewaringstelling en gevangenhouding/gevangenneming. De inbewaringstelling kan voor maximaal 14 dagen worden toegepast en de gevangenhouding en –neming voor maximaal 90 dagen.

In beginsel wordt de voorlopige hechtenis van jeugdige tenuitvoergelegd in een JJI, maar dit kan ook anders. Er zijn alternatieve wijzen om de voorlopige hechtenis van jeugdigen ten uitvoer te leggen. Bijvoorbeeld nachtdetentie, dan verblijft de jeugdige 's nachts in een JJI, of thuisdetentie, dan wordt de voorlopige hechtenis thuis tenuitvoergelegd.

Internationale verdragen hebben ook kinderrechten vastgelegd. Vooral het IVRK is belangrijk in het jeugdstrafrecht op internationaal niveau. Het uitgangspunt van het IVRK is dat het gebruik van vrijheidsbenemende maatregelen ten aanzien van jeugdigen slechts als *uiterste* maatregel en voor de *kortst* mogelijke passende duur mag worden toegepast. Daarom kijkt in Nederland de rechter-commissaris bij een voorgeleiding van de jeugdige verdachte of de tenuitvoerlegging van de voorlopige hechtenis kan worden geschorst. Dit uitgangspunt is terug te zien in de formulering van artikel 493 lid 1 WvSv, waaruit blijkt dat de rechter-commissaris *nagaat* of de voorlopige hechtenis geschorst kan worden. Dit is een jeugdspecifieke bepaling. Hier wordt veelvuldig gebruik van gemaakt in Nederland. Als de voorlopige hechtenis van de jeugdige wordt geschorst gebeurt dit vrijwel altijd onder algemene en bijzondere voorwaarden. De rechter-commissaris neemt deze beslissing en

besluit uiteindelijk ook onder welke bijzondere voorwaarden de voorlopige hechtenis van de jeugdige verdachte geschorst wordt. Uit art. 80 WvSv blijkt dat er drie algemene voorwaarden zijn die altijd worden opgelegd. In art. 27 lid 1 Btj 1994 zijn de bijzondere voorwaarden opgesomd. De eerste acht zijn concreet, de negende voorwaarde is een zogenoemde restcategorie. Dat wil zeggen dat hier alle bijzondere voorwaarden onder geschaard kunnen worden zolang ze het gedrag van de jeugdige betreffen. Er zijn dus tal van bijzondere voorwaarden die verbonden kunnen worden aan de schorsing van de voorlopige hechtenis van de jeugdige verdachte. Een rechter-commissaris kan ook elektronisch toezicht opleggen aan een jeugdige. Het elektronisch toezicht kan hulp bieden bij de toezichthoudende taak van bijvoorbeeld een huisarrest of locatieverbod.

§7.1.2 – De conclusies aan de hand van de praktijkdeelvragen

Vervolgens is aan de hand van een dossieronderzoek en afgenomen interviews ingegaan op het praktijkgedeelte van dit onderzoek. Ik heb 36 rapporten onderzocht, allemaal van de locatie 's-Hertogenbosch. Ik heb in totaal dertien interviews afgenomen. Hierbij heb ik gebruik gemaakt van halfgestructureerde interviews, zodat er nog ruimte was voor eigen inbreng van de geïnterviewde. De RvdK heeft een belangrijke taak in het jeugdstrafrecht. De medewerkers van de RvdK vertolken en bewaken de pedagogische dimensie van het jeugdstrafrecht. Wat zich uit in de volgende taken. De RvdK verleent vroeghulp aan een jeugdige die is opgepakt door de politie. De vroeghulp bestaat uit de volgende taken. De medewerker van de RvdK bezoekt de jeugdige in de politiecel. Vervolgens neemt de medewerker contact op met ouders, school en eventuele hulpverlening. Daarna schrijven zij het schorsingsadvies voor de voorgeleiding. Voor het schorsingsadvies wordt gebruik gemaakt van het LIJ. Er wordt gebruikgemaakt van de rapportage IVS 2A. Wanneer het onderzoek verder uitgebreid moet worden, wordt gebruik gemaakt van de rapportage IVS 2B. Huisarrest, jeugdreclassering, contactverbod en meewerken aan een psychologisch onderzoek zijn de meest geadviseerde bijzondere voorwaarden. De jeugdreclassering ziet toe op de naleving van de bijzondere voorwaarden, waardoor de jeugdreclassering onmisbaar is. Een huisarrest zorgt ervoor dat de jeugdige verdachte niet meer veel buiten is, waardoor hij geen contact meer kan hebben met antisociale jongeren. Met een psychologisch onderzoek kun je achterhalen of de jeugdige psychologische problemen heeft die behandeld moeten worden. Een contactverbod wordt veelvuldig opgelegd zodat het contact tussen medeverdachten kan worden doorbroken. Elektronisch toezicht, locatieverbod, middelenverbod, aanvaarden van intensieve begeleiding, het volgen van een leerproject, naar dagbesteding gaan en meewerken aan hulpverlening zijn bijzondere voorwaarden die weinig voorkomen in de adviesrapportages. Vele raadsonderzoekers geven in de interviews aan dat hun beslissing tot het adviseren van een locatieverbod en middelenverbod erg afhankelijk is van de zaak. Die bijzondere voorwaarden zijn maar op enkele zaken van toepassing. Elektronisch toezicht is lastig, daarvoor dient eerst een haalbaarheidsonderzoek gedaan te worden. Eén raadsonderzoeker geeft ook aan dat leerprojecten niet genoeg onder de aandacht liggen, waardoor zij helaas weinig gebruikt worden. Uit de interviews met de medewerkers van de RvdK komt duidelijk naar voren dat de schorsingsvoorwaarden expliciet vorm moeten hebben voordat overgegaan kan worden op schorsing. Als er wordt geschorst met bijzondere voorwaarden die nog niet expliciet vorm hebben, komt de doelmatigheid van de interventie en de integriteit van een schorsingsprogramma onder druk te staan. Wanneer het schorsingsprogramma rommelig verloopt of niet meteen start, kan dit de verkeerde indruk wekken bij de jeugdigen. Namelijk dat het niet serieus genomen wordt. Jeugdigen zijn gebaat bij het snel en duidelijk inzetten van een duidelijk programma. Lange wachtlijsten kunnen ook een probleem zijn bij bepaalde behandelingen en interventies. Ook daardoor verliezen de schorsingsvoorwaarden de integriteit en doelmatigheid.

De rechter-commissaris heeft eveneens een belangrijke taak in het jeugdstrafrecht. Hij toetst de rechtmatigheid van de invezekeringstelling en beslist over de tenuitvoerlegging van de inbewaringstelling. Bij de voorgeleiding van een jeugdige heeft de rechter-commissaris de

taak om te kijken of de inbewaringstelling geschorst kan worden. De rechter-commissaris beslist onder welke bijzondere voorwaarden de jeugdige verdachte kan worden geschorst. De RvdK brengt advies uit aan de rechter-commissaris over een eventuele schorsing met bijzondere voorwaarden. Om deze beslissing beter te kunnen maken worden zij voorzien van een adviesrapportage van de RvdK. Uit de interviews met de rechter-commissarissen kwam naar voren dat zij allemaal tevreden zijn over de rapportages van de RvdK. Door het gebruik van het LIJ zijn de rapportages beknopt en 'to the point'. De rechter-commissarissen zouden wel liever de opsteller van het rapport bij de voorgeleiding treffen. Dit gebeurt nu niet altijd, omdat de zittingsvertegenwoordiging van de regio Oost-Brabant ('s-Hertogenbosch en Eindhoven) bij de raadsonderzoekers van de locatie 's-Hertogenbosch ligt. De opsteller zit beter in de zaak en kan ter voorgeleiding beter reageren op nieuwe informatie die daar naar voren komt. Uit het dossieronderzoek blijkt dat de rechter-commissarissen veel waarde hechten aan de adviesrapportages van de RvdK. Het advies van de RvdK wordt zelfs in 79% van de onderzochte kindzaken overgenomen. De rechter-commissarissen geven zelf in de interviews ook aan dat zij vaak meegaan in het advies van de RvdK. Dat blijkt ook als je de door de rechter-commissaris veel opgelegde bijzondere voorwaarden vergelijkt met de door de RvdK veel geadviseerde bijzondere voorwaarden. Dit geldt ook voor de weinig opgelegde en geadviseerde bijzondere voorwaarden. De rechter-commissarissen maken eveneens veelvuldig gebruik van het huisarrest, toezicht van jeugdreclassering, contactverbod en meewerken aan een psychologisch onderzoek. Ook zij geven aan dat jeugdreclassering van belang is, omdat zij toezien op de naleving van de schorsende voorwaarden. Een huisarrest houdt de jeugdige verdachte van de straat, wat hem ervan weerhoudt contact te hebben met antisociale jongeren. Een contactverbod wordt voornamelijk opgelegd met het oog op een contactverbod met medeverdachten. Zij hebben natuurlijk in elkaars bijzijn het plegen van het delict bedacht. Soms wordt er een contactverbod opgelegd tussen verdachte en slachtoffer, maar dit is niet vaak. Het is opmerkelijk dat één rechter-commissaris aangeeft dat hij een locatieverbod veelvuldig toepast, terwijl uit het dossieronderzoek blijkt dat een locatieverbod erg weinig wordt opgelegd. In paragraaf 5.6 is vervolgens aan bod gekomen dat een locatieverbod, middelenverbod, elektronisch toezicht, het aanvaarden van intensieve begeleiding, het volgen van een leerproject, naar dagbesteding gaan, en meewerken aan hulpverlening weinig worden opgelegd door rechter-commissarissen. Het weinig opleggen van elektronisch toezicht heeft te maken met het feit dat de haalbaarheid van dit middel erg lastig is. Ook wordt geprobeerd dit middel te voorkomen door de controle van ouders.

In het zesde hoofdstuk zijn kort de mogelijkheden die de wet biedt voor de bijzondere schorsingsvoorwaarden aan bod gekomen. Daarna zijn nog kort de veel geadviseerde bijzondere voorwaarden opgesomd. De vergelijking hiervan leert ons dat de RvdK niet alle mogelijkheden, die de wet hen biedt, optimaal benut. Vooral de restcategorie, bijzondere voorwaarden het gedrag van de jeugdige betreffende, wordt nauwelijks gebruikt door de RvdK. Om de raadsonderzoekers hier iets meer in thuis te brengen, zijn in paragraaf 6.2 verschillende creatieve bijzondere voorwaarden genoemd. Deze creatieve mogelijkheden kunnen de raadsonderzoekers handvaten geven om zelf creatiever te gaan denken. Ook kunnen zij de genoemde mogelijkheden eventueel gaan gebruiken in de toekomst. Deze mogelijkheden zijn opgenomen in een factsheet. Dat is een handzaam product dat de raadsonderzoekers kunnen gebruiken bij het schrijven van de adviesrapportages. Daarin zijn ook de algemene voorwaarden en de concrete bijzondere voorwaarden opgenomen. Zodat ook deze volledig en waar passend in het advies kan worden opgenomen. De factsheet is opgenomen in bijlage 16.

§7.2 – De aanbevelingen die voortvloeien uit het onderzoek

Gelet op de conclusies die uit het onderzoek getrokken worden, kunnen ook aanbevelingen gedaan worden. De volgende aanbevelingen komen voort uit dit onderzoek:

- *Zorg dat zoveel mogelijk de schrijver van het rapport naar de voorgeleiding gaat. Wanneer dit onverhoopt niet mogelijk is, zorg dan dat de er een 'warme' overdracht*

plaatsvindt en je goed ingelezen bent. Het is belangrijk dat er goed ingespeeld kan worden op eventuele nieuwe informatie of onverwachtse gebeurtenissen.

- *Zorg dat de schorsingsvoorwaarden die opgesteld worden expliciet vorm hebben. Let op doelmatigheid van de interventie. Het is van belang dat er direct, of in ieder geval zo snel mogelijk, gestart kan worden met de schorsingsvoorwaarden. Dit is van belang voor de integriteit van het schorsingsprogramma.*
- *Zorg voor contact tussen raadsonderzoeker en het adviesteam. De medewerkers van het adviesteam hebben vaak zicht op lange wachtlijsten bij bepaalde behandelingen en interventies. Wanneer daar sprake van is kan het verstandig zijn een andere behandeling of interventie te adviseren.*
- *De schorsingsvoorwaarden dienen concreet en goed onderbouwd te zijn. Het is van belang dat de jeugdigen en hun omgeving weten wat hen te wachten staat.*
- *Let op de duur die verbonden wordt aan de schorsingsvoorwaarden, met name bij een huisarrest. Zorg dat er in het advies altijd een duur aan het huisarrest is verbonden. Hoor je ter voorgeleiding dat de rechter-commissaris geen duur verbindt aan het huisarrest vraag daar dan om.*
- *Wees creatief met het adviseren van bijzondere voorwaarden. Probeer 'out of the box' te denken. Bekijk hiervoor de voorbeelden van creatieve bijzondere voorwaarden in paragraaf 6.2.*
- *Probeer niet altijd alleen de gebruikelijke bijzondere voorwaarden te adviseren. In bijna alle onderzochte zaken wordt huisarrest geadviseerd. Misschien kan in bepaalde zaken het probleem echter ondervangen worden met een locatieverbod in plaats van een huisarrest.*
- *Tot slot is het van belang dat de raadsonderzoekers de adviesrapportages blijven schrijven zoals zij nu doen, namelijk beknopt en 'to the point'. Dit wordt als erg prettig ervaren door de rechter-commissarissen.*

Literatuurlijst

Baauw 1978

P.J. Baauw, *De instuationalisering van het voorarrest in de strafrechtspleging*, Alpen a/d Rijn: Samsom Uitgeverij 1978.

Bartels 2011

J.A.C. Bartels, *Jeugdstrafrecht*, Deventer: Kluwer 2011.

De Jonge & Van der Linden 2013

G. de Jonge & A.P. van der Linden, *Handboek Jeugd & Strafrecht 'een leer- en praktijkboek over het (internationale) jeugdstrafrecht en jeugdstra procesrecht'*, Deventer: Kluwer 2013.

Kinderrechtencomité 2009

Kinderrechtencomité, *Concluding Observations of the Committee on the Rights of the Child: The kingdom of the Netherlands* (CRC/C/NLD/CO/3), 30 januari 2009.

Kronenberg & De Wilde 2012

M.J. Kronenberg & B. de Wilde, *Grondtrekken van het Nederlandse strafrecht*, Deventer: Kluwer 2012.

Mevis 2013

P.A.M. Mevis, *Capita strafrecht, een thematische inleiding*, Nijmegen: Ars Aequi Libri 2013.

Uit Beijerse 2017

J. uit Beijerse, *Jeugdstrafrecht: Beginnselen, wetgeving en praktijk*, Apeldoorn/Antwerpen: Maklu-uitgevers 2017.

Van den Brink e.a. 2017

Y.N. van den Brink e.a., *Voorlopige hechtenis van jeugdigen in uitvoering* (een kwantitatief onderzoek van het WODC) 2017.

Vlaardingerbroek 2008

P. Vlaardingerbroek, 'De samenhang tussen het jeugdstrafrecht en het civiele jeugdrecht', in: I. Weijers & F. Imkamp (red.), *Jeugdstrafrecht. In internationaal perspectief*, Den Haag: Boom Juridische uitgevers 2008.

Weijers 2008

I. Weijers, 'Grondslagen van het jeugdstrafrecht', in: I. Weijers & F. Imkamp (red.), *Jeugdstrafrecht. In internationaal perspectief*, Den Haag: Boom Juridische uitgever 2008.